BESPLATNI OUTDOOR MAGAZIN ZA AKTIVAN ŽIVOT • PDF IZDANJE
MOJA PLANETA 29 • FEBRUAR 2013. • ISSN 2217-3307

moja planeta

WWW.MOJAPLANETA.NET

AVANTURA
Lužnički megdan

EKSPEDICIJA
Velika afrička AVANTURA

OUTDOOR
Kraljevstvo BELOGLAVOG SUPA

ISHRANA IZ PRIRODE
JAGORČEVINA vesnik proleća

PRIPREMITE SE ZA OUTDOOR SEZONU

ZAUZMITE niski start

HRANA, ODEĆA, oprema, gadžeti

+

Saveti i trikovi: REŠITE SE ŽULJEVA

Novinarnica – sve novine na jednom mestu

ČITAJTE NAŠE NAJNOVIJE IZDANJE NA SAJTU WWW.NOVINARNICA.NET

Nova izdanja časopisa „Moja planeta" od sada će moći da se čitaju i putem internet portala www.novinarnica.net . Saradnjom sa portalom Novinarnica, na kome se nalazi sva dnevna štampa, kao i razni nedeljnici, časopisi iz Srbije i regiona, želeli smo da unapredimo odnos prema našim čitaocima i da im omogućimo da čitaju naše novine bilo kad i bilo gde, tako što će putem kratke procedure, otvaranja naloga biti u mogućnosti ne samo da čitaju, već i da čuvaju i prave sopstvenu arhivu interesantnih tekstova na internet stranici Novinarnice.

Novinarnica predstavlja prodaju ili besplatno čitanje novina u elektronskom formatu, u zavisnosti od vrste izdanja, ne gubeći na originalnosti, zadržavajući isti izgled, kao i sadržaj. Na ovaj način izašlo se u susret potrebama savremenog načina života koje nameće brz protok informacija, ali u isto vreme zadržao se kvalitet, koji štampani mediji nude čitaocima, u odnosu na kratke vesti i sadržaje koje nude razni internet portali informativnog karaktera.

Novinarnica je prvi i jedini portal ovog tipa u Srbiji koji ima za cilj da na jednom mestu korisnicima interneta omogući pristup i čitanje svih štampanih medija koji se izdaju u Srbiji iz različitih oblasti, kako nacionalog, tako i lokalnog karaktera. Ako želite da saznate, kakva je situacija u vašem rodnom gradu, da li je pametno ulagati u nekretnine, gde kupiti venčanicu i kako organizovati venčanje, kakva je aktuelna politička situacija u zemlji, nešto više o muzici, fotografiji, umetnosti, koja je najpopularnija dijeta ove sezone, šta rade poznate ličnosti, kako opremiti stan i tako dalje, sve to može se naći na jednom mestu, u izdanjima dostupnim na portalu www.novinarnica.net . Novinarnica pokriva 90% štampanih medija u Srbiji, najrazličitijih oblasti, dnevne novine, nedeljnike, političke, ekonomske, stručne, lifestyle časopise, itd što čitaocima omogućava brzu pretragu sadržaja i tema koji ih interesuju. Osim ove prednosti, svih novina na jednom mestu, Novinarnica nudi jednostavnu i brzu upotrebu sadržaja sajta, arhivu koja je konstantno na raspolaganju, ali i jeftinija izdanja u odnosu na štampane medije. Ako želite da budete informisani i da budete u toku koristite sajt Novinarnice.

MOJA PLANETA

BESPLATNI OUTDOOR MAGAZIN / *Februar 2013.*

50 Zašto odlazim u Himalaje

Zašto odlazim u Himalaje kada su sve planine na svetu iste, a put do vrha nam daje priliku da se menjamo na sličan način?

94 Poljska

Staro i novo... slava, raskoš, uništenje, obnova, upornost... ponovo raskoš! Poljska - od legendi, mitologije i čuda, do najokrutnije realnosti...

56 TREKOVI Vodič kroz planine Balkana - *Karpati*

EKSPEDICIJA

8 Velika afrička avantura
Visokogorci iz banjalučkog PAK „Summit" i Društva prijatelja prirode „Lipa" iz Odžaka osvojili Kilimandžaro...

AVANTURA

18 Lužnički megdan

Završena prva zimska avanturistička trka u Srbiji - Lužnički megdan powered by Burn!

VISOKOGORSTVO

24 Lupoglav
Održan Memorijalni uspon na Lupoglav (2.012 mnv) „Prenj 2013." (BiH)...

30 Debela Peč
Istarski planinari na Julijskim Alpima (Slovenija)...

PLANINARENJE

36 Čićarija
Predstavljamo vam Istarski planinarski put (Hrvatska)...

42 Pjenovac
Tradicionalni planinarski pohod

u Pjenovac (Bosna i Hercegovina) i ove godine okupio je 550 planinara iz BiH i susjednih država...

46 Obnova doma
Planinari beogradskog

„Radničkog" popravljali dom „Branko Kotlajić" u Grbajskoj dolini ispod Prokletija (Crna Gora)...

48 Izviđačka škola na Testeri
Na novosadskom izletištu Testera (Srbija) održana sedmodnevna vodnička škola...

58 Planinom
Vozom u zimsku idilu - Mali Povlen sa Samara sa Tomicom Delibašićem...

62 Kosmaj i Avala
Planinari PK „Pobeda" uživali su u bajkovitim snežnim predelima

na domak Beograda (Srbija)...

OUTDOOR

74 Kraljevstvo beoglavog supa
Foto priče Balkana: Specijalni rezervat prirode „Uvac" (Srbija) u slici i reči - priča 1...

PROZOR U SVET

84 Splavarenje na Dunajecu
U ovom broju vodimo vas na granicu Slovačke i Poljske, na prelepu divlju reku, sa pitomim ljudima...

66 GSS | **92 ISHRANA IZ PRIRODE** | **88 MARKET**

BUGARSKA Rila

DRUGI DEO

PHOTO: CIPRIAN ANDREI

UKRATKO O...

Musala je najveći planinski vrh u Bugarskoj i na celom Balkanu, sa visinom od 2.925 m. Nalazi se u sastavu planine Rila na jugozapadu Bugarske. Deo je Nacionalnog parka „Rila". Prosečna godišnja temperatura na Musali je -3°C, što je čini najhladnijim mestom na Balkanu. Između 1949. i 1962. vrh je nosio naziv Staljin, po Josifu Viserionoviču Staljinu.

>> PLANINARSKI DOM MUSALA (2.389 MNV)
Lokacija: Na obali sedmog jezera Musalensko
Broj kreveta: 68
Telefon: 0896/66-14-54
e-mail: musala_hija@abv.bg
Web: www.facebook.com/hijamusala

>> PLANINARSKI DOM OTOVITSA (1.420 MNV)
Lokacija: U oblasti Charkovete, na desnoj obali reke Otovitsa
Broj kreveta: 44
Telefon: 0878/75-55-45
e-mail: hristina.kost@abv.bg
Web: www.facebook.com/hut.Otoviza

>> PLANINARSKI DOM PIONERSKA (1.510 MNV)
Lokacija: U oblasti Golyamoto Selishte
Broj kreveta: 24
Telefon: 0878/12-56-54
GPS: 42o 14' 36.9"N 023o 19' 24.1"E
Web: www.facebook.com/HizaPionerska

>> PLANINARSKI DOM RIBNI EZERA (2.230 MNV)
Lokacija: U oblasti jezera Ribni, između donjeg I gornjeg Ribnog jezera
Broj kreveta: 60
Telefon: 0887/93-93-16

>> PLANINARSKI DOM RILSKI EZERA (2.110 MNV)
Lokacija: U oblasti In Kamennoto Moste, na brdu Suhia
Broj kreveta: 135
Telefon: 0886/50-94-09
e-mail: info@rilskiezera.bg
Web: www.rilskiezera.bg

>> PLANINARSKI DOM SEDEMTE EZERA (2.196 MNV)
Lokacija: Na obali šestog jeezera (Ribnoto jezero)
Broj kreveta: 92
Telefon: 0882/50-60-60

>> PLANINARSKI DOM SEMKOVO (1.750 MNV)
Lokacija: U oblasti Gyolovete
Broj kreveta: 55
Telefon: 0898/59-45-38

>> PLANINARSKI DOM SKAKAVITSA (1.876 MNV)
Lokacija: na istočnoj strani vrha Kabul, na levoj obali reke Skakavitsa
Broj kreveta: 89
Telefon: 0707/9-03-13

>> PLANINARSKI DOM TRESHTENIK – NOVI (1.764 MNV)
Lokacija: U oblasti Treshtenik
Broj kreveta: 77
Telefon: 0887/52-32-42
Web: www.treshtenik.com/

>> PLANINARSKI DOM TRESHTENIK – STARI (1.764 MNV)
Lokacija: U oblasti Treshtenik
Broj kreveta: 50
Telefon: 07442/25-31

>> PLANINARSKI DOM HRISTO SMIRNENSKI (1.860 MNV)
Lokacija: U oblasti Valcha Polyana
Broj kreveta: 83
Telefon: 0877/05-55-85
e-mail: selenatur@abv.bg
Web: www.selenatour.com/

>> PLANINARSKI DOM CHAKAR VOYVODA (1.930 MNV)
Lokacija: Pored puta od Boroveca za Saragyol zamak, blizu livade Zhaltoezernata
Broj kreveta: 50
Telefon: 0896/71-59-26
GPS: 42o 13' 47.9"N 023o 37' 44.9"E
e-mail: elentchev@yahoo.com
Web: www.facebook.com/pages/Хижа-Чакър-войвода/356257657784962

>> PLANINARSKI DOM SHUMNATITSA (1.325 MNV)
Lokacija: U oblasti Shumnatitsa, istočni deo Boroveca
Broj kreveta: 50
Telefon: 0892/92-57-74
e-mail: hotelimperial@abv.bg
Web: www.facebook.com/HutShumnatica

>> PLANINARSKI DOM YASTREBETS (2.350 MNV)
Lokacija: U oblasti Aramiyski Kladenets, u podnožju vrha Yastrebets, pored gornje stanice žičare Borovets – Yastrebets
Broj kreveta: 25
Telefon: 0896/71-59-23
e-mail: yastrebets@gmail.com
Web: www.yastrebets.com

PHOTO: VASIL TASHEV

MOJA PLANETA 29 • Februar 2013.
Besplatni outdoor magazin za aktivan život • PDF izdanje
Osnivač i izdavač:
Studio za dizajn „Smart Art"
Adresa redakcije:
Narodnog fronta 65, 21000 Novi Sad
smartart
Glavni i odgovorni urednik:
Jovan Jarić (jovanjaric@mojaplaneta.net)
Art direktor:
Ivana Ubiparip
Prelom:
Studio za dizajn „Smart Art"
Fotografije:
Dreamstime, SXC, Studio za dizajn „Smart Art"
Advertajzing:
062/22-37-47
Izdanje je besplatno i distribuira se u PDF formatu, putem elektronske pošte. Stari brojevi se mogu dowloadovati iz arhive sa Internet adrese:
www. mojaplaneta.net
CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
796.5
MOJA planeta [Elektronski izvor] : besplatni outdoor magazin za aktivan život / glavni urednik Jovan Jarić . -
Online izd.- Elektronski časopis . - 2010, br. 1 - . -
Mesečno .- Dostupno na http: //www.mojaplaneta.net
ISSN 2217-3307
COBISS.SR-ID 255946503
Magazin upisan u Registar javnih glasila Srbije pod registarskim brojem:
DE: 000002
Izdavač zadržava sva prava. Svi autorski tekstovi, fotografije i ostali sadržaji objavljeni su uz odobrenje autora. Svi pisani i foto materijali u vlasništvu su Studija „Smart Art" i autora. Kopiranje, dalja distribucija tekstova (delimično ili u potpunosti) i fotografija u komercijalne svrhe zabranjena je u svim medijima bez pismene dozvole Studija „Smart Art" i autora. Tekstovi i fotografije se objavljuju isključivo bez novčane naknade. Redakcija i izdavač ne odgovaraju za sadržaj i istinitost reklamnih poruka. Redakcija i izdavač ne odgovaraju za štamparske i nenamerne greške. Redakcija nije obavezna da vraća i odgovara na primljene rukopise, fotografije i elektronsku poštu.

DOSTUPNO U DIGITALNOM FORMATU
www.novinarnica.net

POTRAŽITE NA: WWW.MOJAPLANETA.NET
PLANINARSKI DOMOVI REGIONA
Adresar planinarskih domova iz celog regiona na jednom mestu

forum
Putovanja, planinarenja, najave akcija, kupi-prodaj, izveštaji sa akcija...

Stare brojeve magazina „Moja planeta" možete skinuti sa Internet adrese:
www.mojaplaneta.net
na linku ARHIVA

Fotografija naslovne strane: Gunnar Thorarinsson

extreme summit team
ГОРСКА СЛУЖБА СПАСАВАЊА СРБИЈЕ
TOMICA-PLANINOM.COM
П.Д. ПОБЕДА
ПЛАНИНАРСКИ КЛУБ ГАДНИЧКИ 1949 БЕОГРАД
ИСХРАНА ИЗ ПРИРОДЕ СРЕЋУШ
FREEBIKING VOŽNJA KOJU STE TEK NASLUČIVALI www.freebiking.org
SAVREMENI SPORT.COM
SVI TREKOVI NA JEDNOM MESTU WWW.STAZEIBOGAZE.INFO vodič kroz planine Balkana

VELIKA AFRIČKA AVANTURA

*U pohodu na „7 Summits" **Miroslav Bundalo** i **Miroslav Trivić** iz PAK „Summit" Banja Luka i **Ivo Lubina** iz Društvo prijatelja prirode „Lipa" iz Odžaka osvojili su **Kilimandžaro**...*

Svako novo iskustvo, svaki novi osvojeni vrh u nama ostavljaju neizbrisiv trag i ni jedan nije jednostavno uporediti sa drugim. Zato i pustolovina osvajanja najvišeg vrha Afrike se ne može povezati ni sa čim poznatim, jer je previše toga svojstveno samo ovom dijelu planete

Ni vazduh, ni zemlja, ni voda, ni ljudi, niti jedan kutak Tanzanije u kojoj je i smještena planina Kilimandžaro sa svojim veličanstvenim vrhom Uhuru, ne podsjeća ni na šta što se ranije moglo upoznati. Međutim, naš prvi susret sa ovom zemljom doživjeli smo kroz mirise i zvuke, jer smo stigli noću i, iz bezbjednosnih razloga, jutro smo čekali na benzinskoj stanici. Da, upozoreni smo, ovdje se noću nije sigurno kretati zbog razbojnika, mada tokom cijelog našeg boravka nismo imali neprijatnih iznenađenja, berem ne ove vrste.

Na put smo krenuli pripremljeni, psihički i fizički, i vrlo dobro upoznati sa samom planinom, pristupnim stazama, vremenskim prilikama, i sa svime onim što ozbiljno planiranje jednog ovakvog uspona podrazumijeva. Našu tročlanu ekipu su činili moj klupski kolega iz PAK „Summit" Banja Luka, Miroslav Bundalo, Ivo Lubina iz Društvo prijatelja prirode „Lipa" iz Odžaka i ja.

PUTOVANJE POČINJE

Letjeli smo iz Zagreba za Istanbul a odatle do grada Aruša (Arusha). S obzirom da smo se u Zagrebu zatekli u vrijeme kada je tu napadao snijeg za koji je rečeno da nije bio tolike visine od kada postoje mjerenja u ovom gradu, prvi nam je let kasnio pet sati, zbog čega smo zakasnili i na naš let iz Istanbula prema Africi. Međutim, kako nam je aviokompanija zbog ovih odgoda platila noćenje u hotelu, dobili smo dan viška i iznenadnu mogućnost da na kratko upoznamo ovaj grad. Tih 24 sata smo sigurno prepješačili nekih 20 km trudeći se da vidimo što više znamenitosti poput veličanstvene Aje Sofije.

KILIMANDŽARO JE VULKANSKOG POREKLA. TRENUTNO NIJE AKTIVAN, ALI GEJZIRI ISPUŠTAJU GAS U KRATERU NA VRHU PLANINE. NAUČNICI TVRDE DA MAGMA TEČE SAMO 400 METARA ISPOD VRHA KRATERA.

U grad Moshi (International Kilimanjaro Airport) smo sletili sutradan u tri ujutro, i prvo što smo uradili jeste da smo skinuli jakne, jer nas je dočekalo toplo afričko veče. Naš domaćin je bio don Velimir Tomić, katolički misionar koji u Africi od 1988. godine sprovodi svoju misionarku akciju. Vedar i vrlo susretljiv Velimir nas je uputio na nekoliko vlasnika agencija, koje nude usluge organizacije penjanja na Kilimandžaro i na planinu Meru.

Iako prije samog dolaska nismo bili sigurni da li ćemo ići, prije popularno zvanog Kilija, na penjanje vrha Meru (4.566 mnv), sada kada smo bili na licu mjesta odlučili smo se da prvo idemo na ovaj aklimatizacijski uspon, prije nego što se upustimo u osvanjanje vrha „crnog kontinenta". Nakon obilaska nekoliko agencija, a ima ih zaista mnogo, uspjeli smo po povoljnoj cijeni da dogovorimo organizaciju penjanja na Meru i to u trajanju od tri dana, iako je standardno da se penje četiri dana. Odnosno dobili smo vrlo dobru ponudu za organizaciju i penjanja na planinu Meru i Kilimandžaro zajedno sa safarijem. Vjerovali smo da imamo dovoljno kondicije da uspon na vrh Meru uspješno savladamo za dan manje, a samim time smo uštedjeli na troškovima boravka u nacionalnom parku. Već treći dan po boravku u Africi ulazimo u nacionalni park i počinje naše prvo penjačko iskustvo, čija nas je težina pomalo iznenadila, ali i vrlo dobro pripremila za glavnu planinarsku poslasticu.

PLANINA MERU - KOKICE I NAORUŽANI RENDŽER

Planina Meru je smještena u Nacionalnom parku Aruša i odlična je za aklimatizaciju prije penjanja na Kilimandžaro, međutim malo ko ide na nju, iz vrlo jednostavnog razloga, zato što je skupo. Njihova pravila nalažu angažovanje agencije, koja posreduje između penjača, vodiča, nacionalnog parka, u kojem se za dan boravka po osobi plaća taksa u iznosu od 100 dolara, a posebno se plaćaju usluge agencije i ostalo.

Na svakog penjača agencija obezbjeđuje dva nosača te na grupu kuhara i vodiča... Svi oni dolaze iz lokalnih plemena, a veći dio tereta nose na glavi, limit im je propisan do 20 kg, mada mogu da nose i više. Pored toga nose i jedan ruksak. Oni do utvrđenih kampova dolaze i tu spremaju ručak, postavljaju šatore i slično. Ovakav tretman, ponešto oduzima od pravog planinarskog duha, na koji smo navikli, jer imate osjećaj da ste turista, ali pravila nalažu da moraju biti tu, čak bez posredovanja agencije ne možete ući ni u nacionalni park. Pohvalno je što se zaista mnogo trude da očuvaju prirodno okruženje, čak ni organsko smeće se ne može bacati, nego ga ovi nosači uzimaju sa sobom.

Meru je planina vulkanskog porijekla, a penje se grebenom starog vulkanskog grotla koji je u obliku polumjeseca, jer je pod uticajem

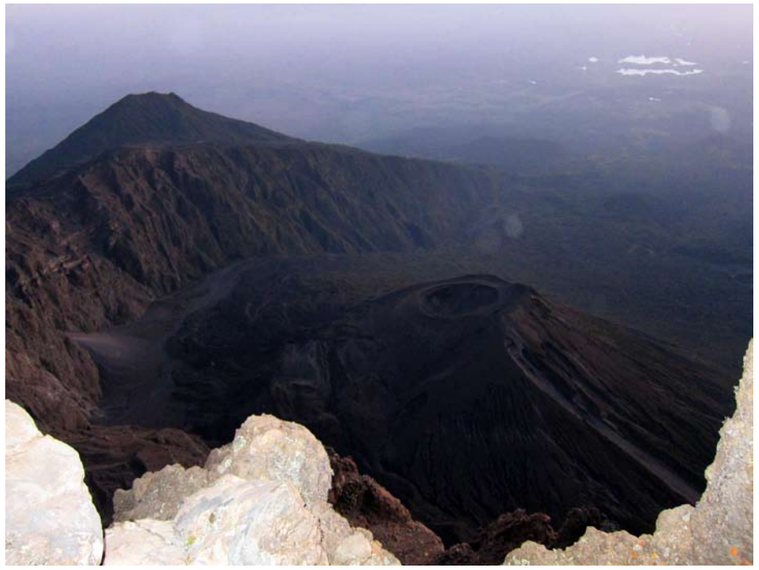

Druga stanica „7 Summits"

Članovi Planinarsko alpinističkog kluba „Summit" iz Banja Luke su vrh Kilimandžaro osvojili u sklopu poduhvata „7 Summits", koji podrazumijeva osvajanje svih najviših planinskih vrhova sedam kontinenata. Prošle godine uspješno je osvojen i najviši vrh Evrope Elbrus (5.642 mnv). U toku ove godine planirana su i druga osvajanja, o čijoj dinamici i planovima će biti više rečeno u nekom narednom izdanju.

monsunskih kiša (El Nino) voda odnijela sa jedne strane vulkanski materijal prema dolini grada Aruša.

Od ulaska u park, Ngongongare gate 1.500 mnv, pa do prvog kampa Miriakamba hut (2.500 mnv) penjali smo se kroz džunglu, a prenoćili smo u čvrstom objektu. Na planini Meru na svakom kampu se nalaze čvrsti objekti sa krevetima i sa odvojenim prostorijama za ručak. Ono što je bilo zanimljivo jeste što nas je na tom prvom kampu na stolu dočekao veliki oval kokica, a po izboru si pravite čaj, kafu, a tu su i čokolade, mlijeko u prahu i slično. Cijelim ovim putem do prvog kampa kojim se ide kroz prašumu prati vas naoružani rendžer, jer je džungla stanište leoparda i bafala, goveda koja su vrlo opasna - ni blizu plašljivih kravica.

Sutradan smo od prvog kampa krenuli prema drugom Saddle hut koji se nalazi na visini od 3.500 mnv. Sve do nekih 3000 mnv se prostire prašuma, a onda se ona preobražava u „planinsku mjesečevu šumu“ (engl. Mount Moonwood). Ova metafora je nastala zbog niskog rastinja koje po sebi umjesto lišća ima nešto poput lišajeva, vrlo specifičnu mahovinu koja visi po tom niskom drveću svijetlo zelene boje i koja se presijava. Ovaj pojas neobične mjesečine na zemlji iznosi oko 500 metara, nakon čega krajolik poprima obrise površine Marsa. Grbavi i nedefinasni oblici pokriveni vulkanskom prašinom i ohlađenom magmom su bili naši saputnici do samog osvjanja vrha Merua.

Prije nego što smo u pola dva ujutro krenuli na veliki, ispeli smo mali Meru na visini od 3.800 mnv. Treba reći da se standardno za penjanje na vrh Meru od ovog zadnje kampa, planira šest sati penjanja i to od 12 uveče do 6 ujutro, kako bi se prisustvovalo spektaklu izlasku sunca iza planine Kilimandžaro nasuprot kojeg stoji Meru, peta najviša po visini planina Afrike. Međutim, umjesto u 12, a na naše insistiranje u osvajanje ovog vrha krećemo u pola 2 ujutro i stižemo u planirano vrijeme na sami vrh, gledajući kako sunce svojim zrakama obasjava našu slijedeću i primarnu destinaciju, veliki vrh Uhuru. Na samom vrhu planine Meru nismo se dugo zadržavali, jer zbog nešto bržeg tempa koji smo odabrali, osjetili smo posljedice strmog uspona, pomalo vrtoglavice, te smo svjesni opasnosti od visinske bolesti, počeli čim brže da se spuštamo. Već iznad 4.000 mnv ostajete na grebenu gdje vas dočekuju nemilosrdi udari vjetrova i temperatura koja je bila minus deset stepeni Celzijusovih. Kolika je razlika u temepraturi najbolje ilustruje činjenica da smo od zadnjeg kampa (3.500 mnv) krenuli u osvajanje u pravoj toploj ljetnoj afričkoj noći, da bi smo se samo par sati kasnije našli u zimskim uslovima, zbog čega i oprema treba da bude zimska, bez obzira na sve. Takođe, vjetar diže vulkansku prašinu, koja nam je ulazila u oči i usta, a u nedostatku marama, osjetili smo škriputnje pjeska u zubima, a sama prašina ima kiseli i vrlo neprijatni okus.

Spuštali smo se užurbano. Sa vrlo kratkim zastojima na dva već pomenuta kampa sitgli smo „u cugu“ do početne tačke ulazne kapije Momella gate na 1.400 mnv. Ispod 3000 mnv koncentracija kiseonika postaje veća, a samim tim i nama se vratila poljuljana snaga, a jedan naporan dan je bio iza nas. Dan u kojem smo „u komadu“ prešli 30 km, 1000 m u penjanju i oko 3000 m u spuštanju. Uslijedili su dani odmora koje smo proveli u safariju, obnavljajći energiju za poduhvat Kilimandžaro.

Safari pustolovina

■ ***Serengeti*** *je oblast koja se prostire u sjevernim dijelovima Tanzanije i jugozapadnim dijelovima Kenije na površini od oko 30.000 km². Ova oblast predstavlja jedinstven ekosistem u kome stanište ima oko 70 vrsta sisara i oko 500 vrsta ptica. Ime Serengeti potiče iz jezika Masai naroda i ima značenje „beskrajna ravnica“. Na prostoru ove oblasti nalazi se nekoliko zaštićenih područja među kojima su Nacionalni park Serengeti i rezervat Ngorongoro u Tanzaniji i rezervat Masai Mara u Keniji. U klisuri Olduvai koja se nalazi u ovoj oblasti pronađeni su fosinlni ostaci čovjeka čija se starost procjenjuje na 1,75 miliona godina.*

■ ***Ngorongoro*** *je kaldera ugaslog vulkana u istoimenoj oblasti (površine 14.036 km² s 129.776 stanovnika 2002. godine) pokrajine Aruša u Tanzaniji koja se nalazi 180 km zapadno od grada Aruša. Njegovih 8.288 km² uz Nacionalni park „Serengeti“ je zaštićeno područje još od 1959. godine. Godine 1979. ovo područje je upisano na UNESCO-v popis mjesta svjetske baštine u Africi zbog zaštite njegove jedinstvene bioraznolikosti mnogih ugroženih životinjskih vrsta, ali i dokaza o ranoj pristustvu ranih ljudi od prije oko 3,6 milijuna godina. Naime, prostrane ravnice oko kratera pripadaju klancu Olduvai koji je poznat kao „kolijevka čovječanstva“ jer su tu pronađeni najstariji ostaci prvih hominina, kao što su Paranthropus boisei) i Homo habilis. U području ekosistema Ngorongoro obitava oko 40.000 pripadnika plemena Masai i nalazi se smještaj za turiste Ngorongoro Wildlife Lodge, a uz njega je rezervat Maswa i park prirode Maasai Mara, površine 320 km², a u kojem je lov dozvoljen.*

■ *Od 329 km²* ***Nacionalnog parka „Manyara“****, jezero pokriva oko 231 km², iako površina varira ovisno o godišnjim dobima. U sušnim razdobljima pojavljuju se velike blatne površine. Jezero je vrlo plitko tako da je najveća dubina samo 3,7 metara. Iako je jezero najpoznatije po pavijanima, jezero i njegova okolica također je dom biljojedima, kao što nilski konj, slon, impala, gnu, bradavičasta svinja i žirafa. Jezero pruža mogućnosti ornitolozima za gledanje i promatranje preko 300 ptica selica. Od 1981. godine jezero je proglašeno rezervatom biosfere UNESCO-a. Književnik Ernest Hemingvej rekao je za jezero da je najljepše u Africi.*

Savjet

Ono što nas je najviše u cijelom ovom poduhvatu iznenadilo jeste što smo prije njega od mnogih čuli da je Kilimandžaro „laka“ planina, gdje imaš nosače tereta, i gdje je sve manje više turistički. Ovaj opis se može primjeniti do visine od nekih 3.000 mnv, nakon čega zaista slijedi zahtjevan dio. Penjajući smo sreli veliki broj ljudi koji su odustajali i koji su izobličeni prolazili pored nas. Kilimandžaro možda jeste dosta komercijalizovana planina, ali sa svojom visinom ona predstavlja ozbiljnu prijetnju po zdravlje (na ovim visinama se dobija edem pluća, mozga) zbog čega se treba pametno penjati i nikako je ne treba uzeti „zdravo za gotovo“.

HAKUNA MATATA

Hakuna Matata je fraza iz svahili jezika, a označava život bez pravila, odgovornosti i briga, jednostavno afričko hedonističko načelo. Po tom motu žive (ili barem tvrde da žive) kenijski i tanzanski pripadnici plemena Masai. U praksi to znači da u Africi nikad ne možete vjerovati da će nešto biti urađeno onda kad je i rečeno. Uprkos ovom vrlo raširenom principu, uspjevali smo da svoje planove ostvarimo na željeni način. Zaista je nemoguće navesti svaki zanimljivi detalj puta, jer za mjesec dana boravka toliko se toga vidjelo, doživjelo, osjetilo…

Safari je doživljaj za sebe, prilika da se iz neposredene blizine doživi afrička savana u svom punom sjaju. U četiri dana obišli smo tri rezervata prirode a to su: Nacionalni park „Serengeti“ sa rezervatom „NgoroNgoro“ kraterom i Nacionalni parka „Manyara“.

PREKO PLANINE DEMONA DO VRHA SLOBODE

Dan nakon safarija smo uzeli za odmor i peti dan krećemo u pohod na Kili, od Mačame kapije 1.828 mnv (engl. Machame gate). Kilimandžaro (Kilimanjaro, nekoć Kaiser-Wilhelm-Spitze) je planina i stratovulkan u sjevernoistočnoj Tanzaniji, blizu granice s Kenijom. Sa 4.600 m od podnožja on predstavlja najvišu samostojeću uzvisinu na svijetu, a njegov najviši vrh Uhuru ima visinu od 5.895 mnv, s kojeg se pruža dramatičan pogled na okolne ravnice. Nacionalni park „Kilimandžaro“ je osnovan 1971. godine od šumskog rezervata kojeg su osnovali njemački kolonizatori još

VEČITI LED KOJI POKRIVA VRH KILIMANDŽARA, STAR OKO 12.000 GODINA, DANAS SE TOPI. OD 1912. GODINE NESTALO GA JE SKORO 80% I PRETPOSTAVLJA SE DA ĆE POTPUNO NESTATI DO 2033. GODINE.

KILIMANDŽARO IMA TRI VULKANSKA VRHA: ŠIRA (3.962 M), MAVENZI (5.149 M), I SREDIŠNJI VRH UHURU ILI KIBO (5.895 M), A IZMEĐU NJIH SE NALAZI VISORAVAN OD 3.600 HEKTARA JEDINE TUNDRE U AFRICI.

početkom dvadesetog stoleća. On pokriva površinu od 753 km² iznad visina od 2.700 metara i otvoren je za javnost 1977. godine. Godine 1987. upisan je na UNESCO-v popis mjesta svjetske baštine u Africi zbog zaštite brojnih vrsta sisavaca koji žive u parku, a od kojih su mnogi ugrožene vrste. Sama riječ Kilimandžaro označava Planina demona, zbog vjerovanja da su se tu nekad prinosile žrtve bogovima, dok njen najviši vrh ima ime koje znači Vrh slobode.

Sa prve polazne tačke sa nama je išlo šest nosača, asistent vodiča, koji je istovremeno bio i kuhar, i vodič. Naš odabir je bila takozvana Mačame ili Viski ruta koja je najduža, najzahtjevnija, najljepša i najskuplja. Prvi dio puta se ide kroz prašumu od Machame gate 1.828 mnv do Mačame kuće (Machame, 3.020 mnv) gdje smo prenoćili, da bi sljedeći dan nastavili do Šira kuće (Shira, 3.847 mnv). Ove prašume su u stvari kišne šume i tu svaki dan padaju kiše, dok voda po prestanku padavina, a pod uticajem sunca isparava zbog čega je vrlo sparno. Vodič nam je ispričao da oni planinu zovu kameleon, zbog učestale promjene vremena i temperatura. Noć koju smo proveli u Šira kampu obilježilo je vrlo malo sna, jer sam cijelo vrijeme imao mučninu, kao i Ivo, koji je i povraćao, dok je od nas trojice jedino Mišo prespavao noć. Sutradan ipak nastavljamo do Lava

Stupa na 4.642 mnv, a zatim se opet spuštamo na 3.984 mnv, do kampa Baranko (Barranco). Ovaj uspon i ponovno spuštanje je vrlo korisno za aklimatizaciju, ali istovremeno vrlo loše utiče psihološki, jer se cijeli dan penješ i onda se vratiš, da bi se sutradan opet penjao. Naredni kamp poslije Baranko jeste Barafu (4.681 mnv). Penjali smo se gotovo uz stijenje, a naši nosači su sa velikim teretom na glavi i bez ikakve opreme, sa vrlo oskudnom odjećom, savladavali i neke tehnički veoma zahtjevne dijelove puta. Kao i na Meruu, nakon prašume, dolazi se do mjesečeve šume a onda predio vulkanskog stijenja, nepravilnog oblika. Tu smo jedino nailazili na kaktuse koji rastu i do pet metara, a mogu biti stari i do sto godina.

Prije nego što ćemo krenuti od Barafu kampa dalje u uspon, na raspolaganju smo imali par sati odmora. Našim pratiocima smo ovaj put zabranili da nas uznemiravaju kako bismo maksimalno iskoristili za odmor svo raspoloživo vrijeme. I baš tada kada smo krenuli da spavamo, napolju su se čule prve kapi kiše, koja se vrlo brzo pretvorile u snijeg. Što nikoga ne bi iznenadilo, da je bilo zimsko doba. Ali u ovom ljetnom periodu kada smo mi došli to je vrlo rijetka pojava. Opet je uslijedila noć bez sna, jer od buke i stalnog otresanja snijega sa šatora nije se moglo zaspati, a takođe i samo disanje je otežano na ovoj visini. Umjesto u planiranih pola 11 napred prema vrhu Kilimandžara krećemo u jedan sat iza ponoći. Čak su i naši vodiči ostali zbunjeni snijegom, te bili poprilično nespremni za njega.

Bez obzira na sve, nastavljamo prema Stella pointu, kako će se kasnije pokazati najkritičnijem dijelu cijelog puta. Od Barafu kampa do njega ima nekih 7 km dužine, dok je nadmorska razlika oko 1.000 m. Put je krajnje strm i iscrpljujući, pa se zbog toga i samim osvjanjem ovog pointa dobija zeleni certifikat. Odatle do Uhuru peaka ide blaži uspon nekih 45 minuta hoda. No prije dolaska na Stella point sva trojica smo iskusili određene probleme. Već na pola puta Ivo je osjećao nedostatak kiseonika, zbog čega sam mislio da će i odustati od penjanja. Sa druge strane Mišo je imao problema sa hladnoćom, hvalilo mu je još jedan sloj odjeće. Bilo je teško izbalansirati njegovu potrebu da se što brže krećemo, i Ivinu za nešto sporijim tempom, ali smo ipak uspjeli. Ja sam na trećini puta do Stella pointa osjetio veliki napad pospanosti. Svu svoju snagu sam u tom trenutku usmjerio na održavanje koncentracije, dok me je u par navrata budilo klizanje snijega po nogama. Ovo stanje me je držalo nekih pola sata, a onda je izašlo sunce. To nam je svima dalo nove baterije. Na Stella pointu vjetar je pokazivao svu svoju snagu, dok su nam kristali leda i snijega gotovo kidali kožu sa lica. Kako je snijeg rijetkost u ovo doba godine, i naša oprema je bila oskudnija.

Kako se krećemo dalje prema Uhuru vrhu, tako i emocije dobijaju na snazi. Prava jedna bujica osjećaja nas prepravljuje. Kroz glavu proleće hiljade dešavanja, dragih ljudi i prijatelja koji su nam pomogli da se uopšte ovaj poduhvat i realizuje. Iako je bilo neobično hladno minus 20 stepeni Celzijusovih, toplina i sreća nas preplavljuju. Konačno na vrhu Afrike. Sva trojica, i slike za vječno sjećanje.

PLANINARSKI VODIČ PSRS
MIROSLAV TRIVIĆ

Savjet

Viza u Tanzaniji se naplaćuje na samom aerodromu i košta 50 dolara, dok sa sobom morate imati takozvani žuti karton kojim dokazujete da ste vakcinisani protiv svih propisanih bolesti, poput žute groznice.

AVANTURA

PHOTO: MILOŠ MILENKOVIĆ, ALEKSANDAR TIJANIĆ, JOVAN JARIĆ

LUŽNIČKI MEGDAN.

POGLEDAJTE TREJLER O LUŽNIČKOM MEGDANU. KLIKNITE NA FOTOGRAFIJU LEVO.

*Završena je prva zimska avanturistička trka u **Srbiji** – **Lužnički megdan** powered by Burn!*

Početkom februara jugoistok Srbije postao je prava sportska arena na otvorenom. Na teritoriji opština Babušnica, Pirot i Dimitrovgrad, po grebenskim masivima Ruja i Vlaške planine realizovana je trka na turno skijama po ruti dugoj oko 60 km u organizaciji Saveza extremnih sportova Srbije. Jedinstvena i nesvakidašnja po svim svojim karakteristikama. Sportisti koji su spremni na sve u zimskim uslovima, sneg, led, vetar, nepoznati putevi, silazak niz stene, noćenje pod zvezdama ne predstavljaju problem ovim ljudima. Orjentirci, alpinisti, maratonci, skijaši, planinari, pripadnici specijalnih jedinica i Gorske službe spasavanja. Mala

ali odabrana grupa sportista koja voli pravi izazov i netaknutu prirodu.

Pored činjenice da se očekivalo više učesnika (timova) par dana pred trku je došlo do otkazivanja što zbog obaveza, što zbog povreda. U pitanju su bili timovi iz Bugarske, Makedonije i Srbije. Drugi problem je bio nedostatak snega, ko bi očekivao temperaturu od +10 u sred zime. Procena je bila takva da se trka ne otkazuje već da se radi primopredaja skija drugog dana trke. Na startu u subotu 2. februara u šest sati ujutru, u selu Preseka (start pomeren iz Strelca zbog pomenutih razloga), krenulo je šest timova. Do prvog kontrolnog punkta koji se nalazio na 17 km od starta na karauli Vuči del ispod planine Ruj stigli su svi ali je tri tima već

Zahvaljujemo se su-organizatorima i sponzorima Opštinama Pirot, Babušnica i Dimitrovgrad, kao i njihovim turističkim organizacijama. Zahvaljujemo se Sportskom centru Pirot, Planinarskom društvu „Vidlič", internatu u Strelcu, Graničnoj policiju, MUP analitika i veze, Burn energy drink, Garmin, „Zeleno drvo" i svim drugarima volonterima bez kojih ova trka ne bi uspela! Vidimo se dogodine, na novom Megdanu!

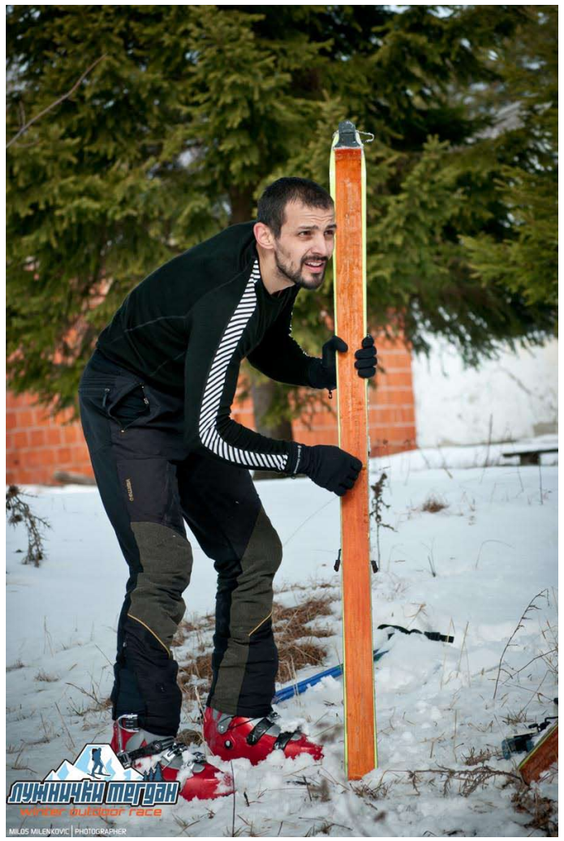

tu odustalo. Glavni razlog su uglavnom bili žuljevi i neadekvatna oprema.

Posle orjentacionog zadatka, preostala tri tima dobijaju novu kartu i kreću ka vrhu Ruja koji je najviši u celoj regiji sa 1.706 mnv. Ubrzo, nakon sjajne skijaške deonice i spusta niz Ruj, pada mrak, kontrolori na punktovima prate trku, to jest takmičare koji svetle uz pomoć čeonih lampi na pograničnom putu Srbija-Bugarska. Sledeći cilj je bila karaula Sip (cca 1.240 mnv) iznad sela Jasenov del, gde je poslednji punkt za taj dan, važi pravilo spuštanja „rampe" i obavezno bivakovanje.

U pitanju je bio foto finiš, naime ekipa „Serbian wild wolfs" bila je ubedljivo prva ali posle jedne greške i opuštanja Nenad Mitrović iz ekipe „NN počinioci" je sustigao ekipu. Zanimljiva situacija se desila na prvom punktu. Naime, propozicije trke dozvoljavaju da ako jedan odustane, drugi može dalje nastaviti sam, što je Nenad i učinio. Razlika na karauli Sip je bila neverovatnih pet minuta! Bilans prvog dana, prvi tim je presao 33 km sa blizu 1.800 mnv uspona na skijama za 12 h i 58 minuta, a Nenad za 13 h i 3 minuta. Snega nije bilo dovoljno za vučje jame pa su postavljeni šatori na prijatnih nula stepeni i 20 cm snega. Treća ekipa je zanoćila podno Ruja. Oko 20 h su se videle samo dve svetleće tačkice na vrhu kako odskijavaju. Topi se sneg, spremaju se supe i čajevi.

Rampa je podignuta u 6h ujutru, ekipe kreću, niko ne odustaje. Nakon sat i po dolaze do prve tehničke prepreke, spuštanje niz užad sa stena Asenovog kalea iznad Zvonačke banje. Na tom punktu je bila i izmena skija sa trekericama. Bez većih problema prve dve ekipe nastavljaju dalje starim putevima ćire kroz kanjon Cedilke u pravcu kanjona Jerme. Trka prelazi iz Babušničke opštine u Dimitrovgradsku. Vreme počinje da se menja - počinje da duva vetar i pada kiša, a na vrhovima sneg. Treća ekipa dosta kasni i nažalost ulazi u takozvani „cut off time" (prošlo je vreme za prolaz određenih punktova), dok prva dva tima po najgorem vremenu prelaze drugu tehničku prepreku uz uže (alpinistički naziv – žimarenje) ka prevoju Vlaške planine na oko 1.300 mnv. Ulaze u oblak i sneg na najtežoj deonici tog dana.

Na cilju je sve spremno, hrana, šatori, čajevi, kamere, kapija. Prelepo selo Vlasi ušuškano uz sam kanjon Jerme i čuveno Ždrelo na teritoriji opštine Pirot. Svi su na iglama i čekaju kad će momci doći.

Kroz cilj prolaze svi zajedno oko 15 h ali zbog prednosti od prvog dana ekipa „Serbian wild wolfs" pobeđuje. Čestitike momcima, slike i video će vam dočarati jedan deo atmosfere.

MARKO NIKOLIĆ

O pobedničkom timu

*Tim **„Serbian wild wolfs"**: **Nemanja Nešković** i **Igor Vuković**.*
Nemanja je iskusan alpinista, speleolog i spasilac Gorske službe. Ogromno iskustvo snalaženja i preživljavanja u prirodi. Nosilac crnog pojasa u karateu.
Igor Vuković je pripadnik bataljona vojne policije za specijalne namene – Kobre. Državni prvak u orjentiringu i duatlonu. Takođe se bavi biatlonom i iron man triatlonom. Više puta pobednik na trci preživljavanja u letnjim uslovima.

VISOKOGORSTVO

LUPOGLAV

*U organizaciji **PK „Radnički" iz Beograda** planinari iz Srbije ponovo učestvovali na Memorijalnom usponu na **Lupoglav** (2.012 mnv) **„Prenj 2013."** (**BiH**)...*

Zimski memorijalni uspon na Lupoglav tradicionalno se održava u februaru svake godine u spomen alpinistima iz Zenice i Sarajeva koji su nastradali prilikom silaska sa tog vrha. Ovo je bio drugi put da su planinari iz Srbije organizovano išli na ovaj pohod (prvi put još daleke 2006. godine) i to u organizaciji PK „Radnički" iz Beograda. Iz Beograda su tog petka u novu avanturu krenuli i planinari iz PAK „Celtis" iz Sombora. Moguće da je ovo bila namasovnija zimska akcija na Lupoglav što se tiče planinara iz Srbije. Na mestu polaska sastali smo se i sa planinarima iz Loznice i Šapca (PK „Cer").

U petak, 8. februara, u 22 sata, kombi sa dvadesetoro planinara krenuo je iz poznate Skerlićeve ulice put Hercegovine. Posle jedne neophodne duže pauze, stižemo u Konjic u Hercegovini oko šest izjutra. U Konjicu postoji jedna odlična pekara (ko voli) koju nikad ne zaobilazimo, pa tako ni ovaj put. Do našeg konačnog polazišta ostalo nam je još oko 40 km. Polazak na uspon bio je predviđen za 10 sati. Mi smo u Mostarsku Bijelu (80 mnv, na putu od Jablanice ka Mostaru), polaznu tačku, stigli na vreme da se presvučemo, pripremimo rančeve, potpišemo u lokalnu svesku uspona i pozdravimo sa drugarima iz drugih krajeva koje retko viđamo. Na sreću, prognoza da će to jutro padati sneg nije bila tačna (to jest tačna ali promašena za jedno deset sati), te smo mogli lepo da se spremimo i krenemo. Ipak, u polasku smo malo kasnili, što ne čudi ako se uzme u obzir da nas je bilo nešto preko stotinu ovaj put! Staza u početku, preko jednog potoka, vodi makadamom nekih par stotina metara, da bismo zatim sišli sa nje i ušli na šumsku stazu koja cik-cak izlazi na veliki plato sela Grabovčića. Vidimo napuštene, porušene kuće pune korova. Ovde još uvek nema snega, ali čeka nas dobar, prilično naporan uspon od oko 1.400 mnv sa svim stvarima za dva dana i bivak opremom. Tih 1.400 m uspona uglavnom vodi kroz šumu, stazom koja je na nekim delovima malo zarasla, ali dobro markirana. No, bar snega nije bilo do iznad 1.000 mnv pa nismo morali da prtimo. Najbrži su do Barnog dola i platoa za kampovanje (1.450 mnv) podno Lupoglava stigli za četiri sata. Doveče se naš kamp pretvorio u pravo malo šatorsko selo. Svi veseli, puni iščekivanja, nasmejani i u potpunosti svesni razloga zbog kojeg su u tom trenutku upravo na tom mestu. Naravno, ni druženje i logorska vatra nisu izostali. A u tom poče da pada i sneg. Verovatno je to onaj najavljeni jutrošnji. Vreme ne obećava, ali haj'mo na spavanje, pa ćemo videti kako će osvanuti.

Polazak narednog jutra planiran je za sedam sati. Dosta snega je napadalo, magla je i vremenski uslovi su prilično loši. Ali ipak ćemo krenuti, bar do grobova alpinista da odamo počast, pa posle dokle stignemo. Planina je takva, nikad ne znaš kako će te dočekati i to ne treba da brine, ona je bar tu, uvek na istom mestu. Na mestu na kojem su sahranjeni bosanski aplinisti organizatori održavaju kratak pomen, a zatim odlučujemo da odemo do „amfiteatra" i samog podnožja vrha i tamo da vidimo šta ćemo. Kada smo stigli do amfiteatra, naša upornost bila je nagrađena fantastičnim pogledom na vrh, koji je odjednom prosto pukao među oblacima. U tom trenutku mislim da smo svi znali da ćemo pokušati da izađemo do vrha i da ćemo to najverovatnije uspeti. Dakle, sledeće je formiranje naveza i montiranje dereza. Nije prošlo mnogo i kolona naveza je krenula. Prelep prizor kad zastaneš i pogledaš oko sebe i vidiš tu dugu, dugu vijugavu liniju, poput zmije. Vrh je blizu, nadomak, ali ipak treba biti i dalje oprezan. I do vrha, i posle u povratku. Čisto nebo nad nama nije dugo trajalo, brzo su se oblaci ponovo namakli. Na vrhu nas je dočekao vetar i hladnoća, ali to nikako nije umanjilo naše zadovoljstvo. Sledi slikanje, čestitanje, pozdravljanje sa prijateljima iz Kotora, Bihaća, Banja Luke. Oko nas je magla, pa je velika šteta što se ne vidi ništa od okolnih vrhova i tih predivnih predela. No, šta da se radi, moraćemo i sledeće godine da dođemo, za sada je dosta što nam je dozvoljeno da izađemo na vrh. Ali čeka nas i silazak, pa valja krenuti. Sada je već lakše, srećni smo i, čini se, lakši.

Posle povratka u kamp sledi pakovanje opreme, vlažnih vreća i šatora i kupljenje đubreta. Do Bijele i kombija čeka nas 2.000 m silaska. Trpe kolena, trpe leđa, ali duša peva. Ponovo silazak kroz šumu, poznatim putem bez žurbe. Tačno pred mrak stigli smo

Info Memorijala

Planinarski savez Bosne i Hercegovine *organizirao je Međunarodni memorijalni uspon na „Lupoglav" 9. i 10. februara 2013. godine. Memorijalu je prisustvovalo 120 učesnika sa svih prostora BiH, a bilo je učesnika iz Crne Gore i Srbije, Hrvatske, Češke i Poljske. Uspon je izvelo preko 115 učesnika, dok su ostali odustali zbog nedostatka potrebne opreme, lošeg vremena i drugih razloga. Svi učesnici su se bezbjedno vratili sa uspona.*
U realizaciji uspona su učestvovali Ermin Lipović, organizator i vodič uspona, i oko 15 člana GSS F BiH.
Web info: *www.psbih.ba*

MEMORIJAL „LUPOGLAV" POSVEĆEN JE PRVIM OSVAJAČIMA VRHA ZIMI: ILIJI DILBERU, ZIJI JAJATOVIĆU I MILORADU STJEPANOVIĆU, KOJI SU TOM PRILIKOM I POGINULI. ONI SU PRONAĐENI NA PADINAMA ISPOD LUPOGLAVA NAKON PAR MJESECI.

Zahvaljujem našem vodiču Bojanu Milovanoviću iz PK „Radnički", Harisu Bašiću iz Sarajeva koji je uvek raspoložen da bude deo naše grupe i da nas provede svuda i, naravno, organizatorima za još jedan uspešan uspon i prelepo sećanje koje će ostati u svim učesnicima ovogodišnjeg pohoda.

SKINITE TREK USPONA NA LUPOGLAV (AKCIJA JE IZVEDENA U JESENJIM USLOVIMA). AUTOR TREKA: NEGOMIR GAJINOV KLIKNITE NA LINK OVDE.

do kombija, kada je već i sneg počeo ponovo da pada. Iskoristili smo vreme najbolje što smo mogli i znam da smo svi bili prezadovoljni. Našu radost smo, na povratku, krunisali savršenom jagnjetinom, na ulazu u Jablanicu, koju su neki od nas godinama čekali i priželjkivali.

TEKST I FOTO: TEODORA STANKOVIĆ

Bosna i Hercegovina

Pinom je obeležena približna lokacija koja je pomenuta u tekstu.

Debela peč
OVAJ PREDEO POGLEDAJTE NA VIDEO KLIPU KOJI SE NALAZI NA YOUTUBE LINKU. KLIKNITE NA OVDE.

Debela Peč

***Debelu Peč** na Julijskim Alpima (**Slovenija**) 26. i 27. 1. posetili su istarski planinari u organizaciji **PD „Glas Istre"** (**Hrvatska**)...*

Od vrha do unutrašnjosti Istre skupljali smo ljude putem da bi se na jutarnjoj kavi na benzinskoj crpki u Buzetu našli svih 12 sudionika u našem današnjem pohodu. Cilj - Julijske Alpe - točnije njihov najistočniji dvotisućnjak - Debela Peč.

Debela Peč je 2.014 m visoka gora koja se s jedne strane uzdiže nad dolinom Krme, a druge gleda na najveću visoravan Julijskih Alpi - Pokljuku. Prema informacijama prikupljenih na internetu sa vrha nam je obećan pogled na najviše vrhove Julijskih Alpi i Karavanki, a sudeći po suncu i nebu bez naznaka oblaka, pogled obećaje biti spektakularan.

Naš uspon započinje oko 11 sati iz Rudne doline. Radi stabilnog vremena koje je bilo tog tjedna, ceste su bile očišćene od snijega i nismo kasnili u odnosu na plan izleta što je veselilo našeg vodiča. Veći problem je predstavljao pronalaženje parkirnog mjesta, radi velikog broja ljudi koje je lijepo vrijeme i sunčan dan namamio u ovaj kraj. Pokljuka je poznata po svojim godišnjim utrkama u svjetskom kupu u biatlonu i velik broj ljudi se okupio uživati u pripremljenim stazama koje presjecaju cijelo ovo područje. Međutim naše prijevozno sredstvo nisu bile skije već impregnirane gojzerice i uputili smo se širokom raskrčenom cestom prema našem prvom cilju ovoga vikenda - Blejskoj Koči na Lipanci.

Uz lagan korak, svjež zrak i časkanje nakon sat vremena hoda stižemo do križanja makadama i planinske staze, tu smo napustili cestu i uputili se nadesno uzbrdo u šumu. Da smo nastavili ravno, držeći se puta stigli bi za četrdesetak minuta do Koče, ovako smo slijedili ugažene tragove po snijegu koji su nas vodili sve strmijim područjem kroz šumu. Da li se radilo o tragovima zalutalih planinara, turno skijaša u potrazi za netaknutim padinama ili se ispod dva metra snijega ipak nalazila kakva planinarska staza, nismo dokučili ali odlučili smo nastaviti pratiti tragove u snijegu. Nije nas bilo strah - imali smo tri GPS-a koja su nam govorila da nismo na pravom putu.

Nakon par sati hoda kroz prohladnu šumu, slijedeći ugažene serpentine, izbili smo napokon na čistinu i obasjalo nas je sunce. Primjetili smo da smo uput osvojili manji obližnji vrh jer smo Koči prišli iz suprotne strane, tako da nas je još čekalo 20 minuta spuštanja do nje.

Kod Koče smo bili taman na vrijeme da uživamo u zadnjim zrakama sunca, pa smo uživajući u pogledu pomeli gojzerice i ušli u toplinu doma.

Blejska Koča na Lipanci je II kategorije, sa 30+45 sjedećih mjesta, 36 ležajeva u skupnoj sobi i 12 u zasebnim. Otvorena je cijele godine, i opskrbljena električnom energijom, toplom i hladnom vodom. Noćenje se plaća deset eura a dobije se jastučnica i donja plahta, tako da vreće za spavanje nisu neophodne, dok papuče jesu jer je ovo jedan od domova koji ih nema radi uvedene zdravstvene regulative.

Osim činjenice da je voda bila zaleđena radi temperatura od -15 stupnjeva celzijevih proveli smo ugodno vrijeme u Koči, uz ljubaznog domara koji se nije ustručavao pridružiti šalama povodom rukometne utakmice između Slovenaca i Hrvata koja se odvijala tu večer, te ukusnu hranu.

Prije spavanja je dogovoren ran ustanak jer je prognoziran porast temperature i svi su se pitali kako će se odraditi uspon bude li se snijeg počeo topiti. Barometar ispred Koče je pokazivao veću temperturu po noći nego za vrijeme prijašnjeg dana.

Nismo trebali brinuti, ujutro nas je dočekao isti suhi pršić sa kojim smo se borili i dan ranije. Sa prvim zrakama sunca na Lipanci, krenuli smo prema vrhu. Svaki korak je bio avantura u malom. Bilo je podjednako teško prvima u koloni koji su prtili snijeg, kao i

Slovenija
Pinom je obeležena približna pozicija vrha.

Info

Više podataka o radu i akcijama PD „Glas Istre" iz Pule potražite na internet stranici: www.pd-glasistre.hr

Debela peč

NAJISTOČIJI JE VRH JULIJSKIH ALPA, VISOK PREKO 2.000 M.

zadnjima koji bez obzira na ucrtanu stazu su upadali do bedra, ovisno jesu li naciljali granu klekovine ispod svojih nogu ili rupu između grana.

Sporim tempom stigli smo na Okroglež (1.965 m). Vidik nas nije razočarao, bez obzira na blagu sumaglicu, čisto su se vidjele na Karavanke na istoku, Triglav je proparao nebo na zapadu, a dokle god nam se pogled pružao su nicali otočići udaljenijih gorja.

Ovdje smo se odvojili. Radi previše snijega i otežanog kretanja je odlučeno da će većina ipak napraviti kružnu stazu prema domu, bez posjete Debeloj Peči. Nekolicina se odvažila i odlučila poći do vrha gdje su ga dijelili sa dvojicom slovenskih turno skijaša dok su još malo uživali u pogledu. U povratku sa vrha, još propadanja, dereze su ostale neiskorištene i provele cijeli vikend u rucaku. Nije bio dovoljno čvrst snijeg da bi bile od ikakve koristi, a krplje su rijedak fenomen za posuditi.

Oko 11 sati svi smo ponovo u Koči i spremamo se za povratak. Dan još nije gotov, iako je planinarski dio na zalasku. Što nas je čekalo na silasku u dolinu je još avantura čupanja kombija iz snijega i leda, ali i ugodno provedeno poslijepodne na Bledskom jezeru uz pizzu, pivo i krempite. Siti, umorni i napunjenih baterija krenuli smo nazad prema Istri.

TEKST I FOTO: GORDANA MAROŠ

10. JUBILARNA NOĆ PUNOG MJESECA

Planinarski klub SUBRA Herceg Novi 1932

u organizaciji PK Subra - Herceg Novi

23.-24.02.
2013. godine

SPORTSKI DOGADAJ U OKVIRU 44. PRAZNIKA MIMOZE

PRAZNIK MIMOZE HERCEG NOVI

- Pravo učešća imaju svi koji posjeduju iskustvo u kretanju u zimskim uslovima i iskustvo u korišćenju zimske opreme (cepin i dereze). Kao i posjedovanje lične opreme za tu svrhu!
- Učesnici manifestacije plaćaju samo kotizaciju od 3€. Posjetioci koji ne učestvuju na usponu plaćaju punu cijenu noćenja.
- Hrana je iz ranca, a za učesnike je obezbjeđen ručak nakon uspona.
- Zbog ograničenosti smještajnog kapaciteta u pl.domu **Za Vratlom**, mole se svi zainteresovani da najave dolazak i to na sledeći način:
facebook: www.facebook.com/planinarskiklub.subra
e-mail: subra@t-com.me
ili na tel: 069/430-070 068/110-150 (Duško)

DOBRO DOŠLI!!!

Ćićarija

Istarski planinarski put (***Hrvatska***) *je linijska planinarska obilaznica sa 27 kontrolnih točaka koja spaja zapadnu obalu Istre od Juricanije, preko Ćićarije i Učke do Crne punte, na istočnoj obali poluotoka...*

Ćićarija

ISTARSKI PLANINSKI PUT (GOOGLE MAP). KLIKNITE NA OVO PLAVO POLJE.

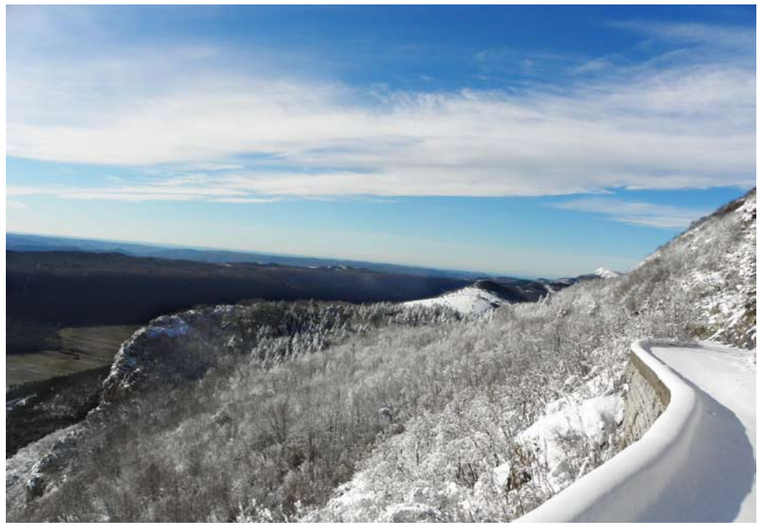

Planinarski put je staza obilježena planinarskim oznakama odnosno markacijama, koja planinarima i drugim posjetiteljima omogućuje sigurno kretanje od pogodnog polazišta do željenog odredišta.

Odredišta su najčešće kontrolne točke i vrhovi koji pripadaju pojedinim planinama ili planinarski domovi koji se nalaze na njima.

U Hrvatskoj danas ima više od tisuću markiranih planinarskih putova. Prema procjenama ukupna dužina im premašuje 6.000 km, a ukupna visinska razlika iznosi oko 500.000 m. Za njihov obilazak potrebno je više od 2.500 sati hoda.

Zahvaljujući djelovanju generacija markacista danas je sigurnost planinarenja u Hrvatskoj na viskoj razini.

Istarski planinarski put (IPP) je linijska planinarska obilaznica sa 27 kontrolnih točaka (KT) koja spaja zapadnu obalu Istre od Juricanije (područje grada Umaga) preko Ćićarije i Učke do Crne punte (ispod sela Skitače) na istočnoj obali poluotoka.

Planinarsko društvo „Glas Istre", Pula održava područje Ćićarije koje se većim dijelom prostire u

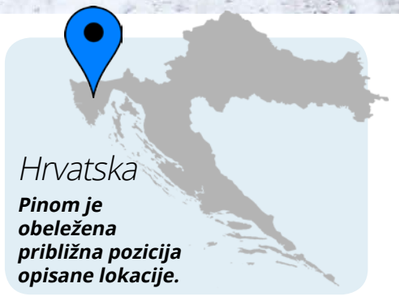

Pinom je obeležena približna pozicija opisane lokacije.

najvećoj općini istarskog poluotoka Lanišće.

Granice Ćićarije na sjeverozapadu prelaze u područje Krasa (Slovenija), a na jugoistoku je povezana sa planinom Učkom, jugozapadnu granicu čini gre-

ben koji je od srednjoistarske zone viši od 200 do 400 metara, a sjeveroistočni planinski lanac sa vrhovima višim od 1.000 metara.

Brdsko-planinsko područje Ćićarije obiluje povijesnom baštinom i starim zaboravljenim

spomenicima gotovo podjednako kao i raznolikim samoniklim biljem.

Općina Lanišće prostire se u brdsko-planinskom području Ćićarije. Lanišće je najveće naselje sjeverne Istre (Ćićarije) smješteno

u podnožju planine Orljak (1.106 m) na 548 metara nadmorske visine. Južno od naselja prostire se laniško polje u dužini 1 km i 500 m širine. Sjedište je općine Lanišće, površinski najveće općine u Istri. Nekad je u njemu živjelo i

preko 1.000 stanovnika, a danas ih živi jedva stotinjak. Nakon više desetljeća iseljavanja i propadanja, taj proces je zaustavljen i kuće se obnavljaju. Mjesto se nastoji obnoviti u svakom aspektu te se oživljavaju razne djelatnosti kako bi se u njega vratio život mladih ljudi, posebice zato jer se nalazi u ekološki sačuvanom ruralnom okruženju. Planinarsko društvo Glas Istre-Pula senzibilizirano je za stanje u Općini Lanišće, te od 1981. godinama provodi akcije kojima oživljava navedeni prostor.

Blaga planinska klima i zimski ugođaj dodatno pogoduju raznolikoj ponudi Županijskog turizma, populariziranju Ćićarije i oživljavanju naselja Račja Vas, Rašpor, Trstenik, Lanišće i Brgudac, razvojem smještajnih kapaciteta i drugih sadržaja.

Popevši se na vrh Orljak (1.106 m) možemo za bistrog vremena uživati u pogledu na cijeli planinski greben Ćićarije, od Slavnika na sjeverozapadu pa do Vojaka na jugoistoku. Vidi se i vršni dio slovenskog Snežnika s poprečnim

dolinama iz kojih se diže jutarnja magla. Nije čudno da je ovdje nikla najviša prapovijesna gradina u Istri. Ovaj tihi gorski kraj, godišnje posjećuje veliki broj izletnika, planinara i turista. Tu se nalazi preko 100 kilometara planinarskih staza i dvije planinarske kuće, Žbevnica i Korita.

Općina Lanišće i njezini preostali žitelji, trude se ovom prekrasnom kraju obnoviti poslovnu i životnu dinamiku. Žele također otrgnuti od zaborava bližu i daljnju povijest, bremenitu plemenitim i tragičnim sudbinama i događajima.

Članovi planinarskog društva „Glas Istre" Pula, nakon što su ove godine svečano obilježili tridesetogodišnjicu postojanja, nastavili su potpomagati ove aktivnosti, uređenjem planinarskih putova i postavljanjem putokaza. U nastojanju oživljavanja i popularizacije ruralnog područja najveće općine u Istarskoj županiji, obnovljeni su stari putovi koji povezuju naselja Račja Vas, Rašpor, Trstenik, Lanišće i Brgudac sa atraktivnim ćićarijskim vrhovima Gomila, Orljak, Brajkov vrh i Županj vrh. Postavljeni su putokazi na raskršćima planinarskih putova kako bi posjetiteljima omogućili ugodne izlete do planinarskih i izletničkih ciljeva kojima Ćićarija obiluje. Također je organiziran tečaj za rad s GPS uređajima, te snimljeni GPS tragovi planinarskih putova, koji će se koristiti za bazu podataka Hrvatskog planinarskog saveza i za tiskanje planinarskih i turističkih zemljovida.

U provedbi ovih aktivnosti sudjelovalo je 65 planinara, te je utrošeno preko 1.000 sati volonterskog rada.

Provedba aktivnosti postavljanja putokaza privodila se kraju u pravom zimskom ugođaju.

TEKST I FOTO:
NATALIJA RADOLA

POSEBNO OBILJEŽJE OVOG KRAJA SU VISOKE I GUSTE ŠUME. NA JEDNOG STANOVNIKA DOLAZI 0,70 HEKTARA ŠUMSKE POVRŠINE (EVROPSKI PROSJEK JE 0,34 HA).

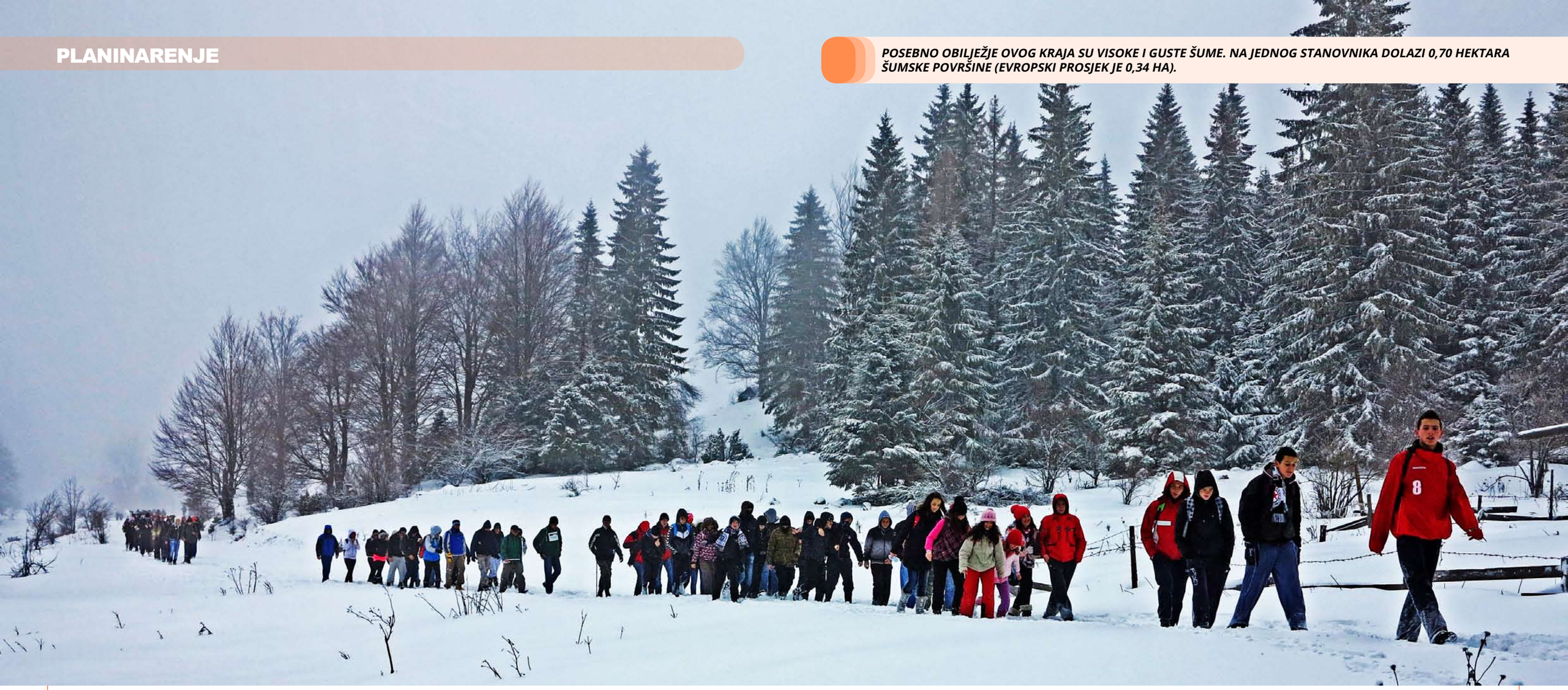

PJENOVAC

*Tradicionalni planinarski pohod u **Pjenovac** (**Bosna i Hercegovina**) i ove godine okupio je 550 planinara iz BiH i susjednih država...*

Bosna i Hercegovina

Pinom je obeležena približna pozicija lokacije pomenute u tekstu.

Još od 1972. godine, kada je osnovano planinarsko društvo u Vlasenici, centralna manifestacija postao je „Pohod u Pjenovac". Prve dvije decenije, pohod je imao naziv „Memorijal Slaviše Vajnera Čiče" i tradicionalno je održavan 21. januara.

Nakon osnivanja Planinarsko - ekološkog društva „Acer", pohod je obnovljen, a već niz godina održava se u prvoj nedelji februara. Krenuli smo 2004. godine sa 25 učesnika, a ove godine je na pohodu učestvovalo 550 planinara.

Po tradiciji, okupljanje planinara iz udaljenih gradova je dan uoči pohoda, a nakon smještaja gosti su prisustvovali planinarskoj zabavi u hotelu „M" u Vlasenici. Tom prilikom su i uručene diplome gostujućim društvima. Pomenućemo one koji su prvi put stigli na ovu manifestaciju: planinari iz Tuzle, Bajine Bašte, Živinica, Srebrenika, Lajkovca, Šekovića i niz društava koja redovno pješače do Pjenovca.

Jutro 3. februara je bilo tmurno i sa novim snježnim pokrivačem. Ali to nije uticalo na odziv planinara. Okupljanje je bilo ispred hotela „Panorama", a prednjačili su učenici srednjih škola iz Vlasenice, Zvornika, Šekovića, Milića I Rogatice, kao i osnovci iz Vlasenice. Prema planu, u osam časova, sa 17 manjih i većih autobusa planinari su preveženi do Pećine, pet kilometara od Vlasenice na startnu poziciju.

U 8,30, pohod je zvanično otvoren pa je rijeka planinara

Info

*Više podataka o **Planinarsko-ekološkom društvu „ACER"** i aktivnostima ovog društva potražite na internet stranici: **www.planinari.ba***

krenula prelijepim stazama Javor planine. Nakon nekoliko kilometara usledio je polučasovni odmor na prevoju Debelo brdo. Članovi našeg društva koji su se brinuli za začelje kolone, tada su nam javili da su oko dva kilometra iza nas. Uronili smo u dubok snijeg i vitke omorike Igrišta. Tu su primjerci Pančićeve omorike, koja se sa Tare djelimično preselila na Javor.

Nastavili smo ka Podkozlovači, a zatim pored rijeke Bjesnice koja je prethodnog proljeća porušila sve mostove. Pored jednog od njih, koji se obnavlja, improvizovan je prelaz preko rijeke, tako da je to bio najuzbudljiviji dio pohoda.

Nakon sedamnaest kilometara, ukazale su se prve kuće Pjenovca. Planinari su obišli spomenik narodnom heroju NOB-a Slaviši Vajneru Čiči i manastir u Pjenovcu, a nakon toga svi autobusima kreću ka Vlasenici, gdje nas je očekivao vrhunski planinarski pasulj.

Tu je bio kraj ove manifestacije, koja iz godine u godinu sve više dobija na značaju kako među planinarima Bosne i Hercegovine tako i kod prijatelja prirode izsusjednih zemalja.

Očekujemo vas na „Pohodu u Pjenovac 2014".

TEKST: DRAGAN ILIĆ
FOTOGRAFIJE: ZORAN DRAKULIĆ

Avantura od 360 stepeni
www.panoramasrbije.com

Pronađite i pogledajte najlepše turističke destinacije u Srbiji - virtuelno, sa okretanjem u svakoj prostoriji u punom krugu od 360 stepeni, kao da ste na licu mesta i nadamo se da ćete ih posetiti. Takođe, možete pogledati virtuelne prezentacije značajnih lokacija, objekata i kompanija. Pre svega, cilj nam je da svima koji žele da upoznaju i posete Srbiju, preko ovog sajta omogućimo realan prikaz prirodnih bogatstava, smeštaja za odmor, vrstu usluge i lokacije kako bi ste tačno znali šta vas očekuje na destinaciji.

panorama srbije
najlepše turističke destinacije u Srbiji sa razgledanjem u 360 stepeni

PK „RADNIČKI” OSNOVAN JE 1949. GODINE, KAO JEDAN OD KLUBOVA SPORTSKOG DRUŠTVA „RADNIČKI” U BEOGRADU. U BROJČANOM SMISLU, NIKAD NIJE BIO MASOVNO DRUŠTVO, ALI JE UVEK UŽIVAO IZUZETNO POŠTOVANJE U PLANINARSKOJ ORGANIZACIJI KAO JEZGRO ALPINISTA I GORSKIH SPASILACA.

Obnova doma

*Planinari beogradskog **„Radničkog”** popravljali svoj **Planinarski dom „Branko Kotlajić”** u Grbajskoj dolini ispod **Prokletija** (**Crna Gora**)...*

Planinarski dom „Branko Kotlajić” nalazi se u Grbajskoj dolini ispod Prokletija. Izgradili su ga planinari „Radničkog” isključivo svojim radom i svojim sredstvima 1964. godine, i od tada je postao ikona tog kraja i utočište za mnoge planinare, alpiniste, speleologe i ljubitelje prirode.

Do 2011. godine, nije bilo krupnijih radova na domu, a vreme je ostavljalo traga. Zato smo počeli sa obnovom doma i sređivanjem okoline. U prvoj fazi smo preuredili spavaonicu i potkrovlje a napravili smo i spoljno kupatilo i nekoliko toaleta. Zidovi i plafon spavaonice su prekriveni gipspločama, stari pod je zamenjen laminatom. Stari dušeci su zamenjeni novim sunđerima sa presvlakama. Potkrovlje je izolovano stiroporom i prekriveno lamperijom. Osim ovog, postavljeni su i novi prozori. Urađen je veći broj sitnijih radova kao i priprema za sledeću fazu.

Crna Gora

Pinom je obeležena približna pozicija lokacije koja se pominje u tekstu.

Pošto je došlo do stvaranja pukotina na zidovima usled sleganja tla, bili smo prinuđeni da krenemo u sanaciju objekta. Udrugoj fazi koja je realizovana 2013. godine uklonili smo stari patos i lamperiju. Izbetonirana je trpezarija i postavljen serklaž koji je „ukrutio” objekat i sprečio dalje propadanje. Zidovi od kamena su isfugovani. Visokogorci Crne Gore su obezbedili materijal, od firme „Enko Tim” iz Podgorice, za elektrifikaciju doma i postavili kompletnu instalaciju sa diodnim osvetljenjem. Nabavljena je solarna ćelija koja će obezbeđivati električnu energiju za osvetljenje i punjenje baterija. Zbog problema sa vodom, iskopan je kanal do kaptaže u dužini od oko 200 m i postavljeno novo crevo za vodu. Da nam gosti ne bi više parkirali šatore „pod ručnom”, strmine iznad i ispod doma su nivelisane tako da sad imamo šest platoa. Na gornje platoe je posejana trava.

Planinari „Radničkog” nastavljaju tradiciju. Radovi na domu su obavljeni isključivo sopstvenim sredstvima i sopstvenim radom. Međutim, smatramo da je daleko vredniji entuzijazam sa kojim čuvamo bogato nasleđe. Nadamo se da, naši veliki prethodnici, mogu biti ponosni na nas.

Više detalja o radovima i samom domu možete naći na našem sajtu www.pd-radnicki.rs.

TIHOMIR VOJNOVIĆ

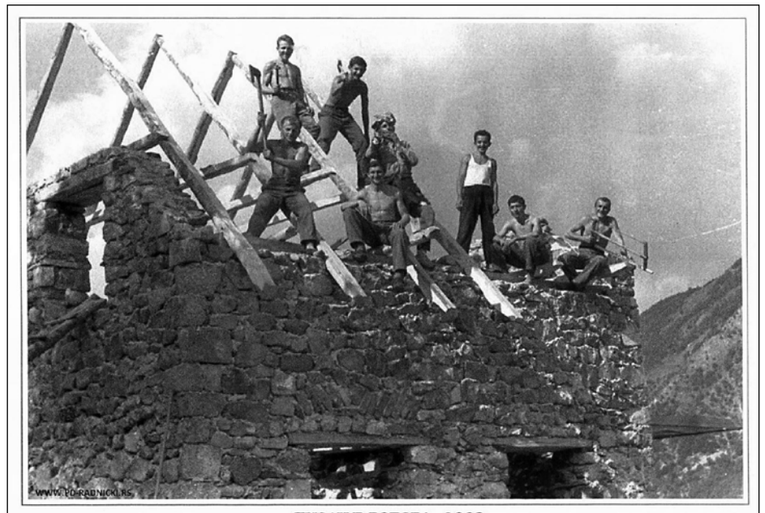

ПИЗАЊЕ РОГОВА 1962.

Najave akcija PK „Radnički”

Kanjon Dubašnice** 01.06. **LINK
Tabor planinara Grebaja Prokletije** 28.06.-07.07. **LINK
Alpski treking** 02.08. - 11.08. **LINK

Izviđačka škola na TESTERI

*Na novosadskom izletištu **Testera** (**Srbija**) održana sedmodnevna **vodnička škola** koju je pohađalo 39 izviđača iz devet vojvođanskih gradova...*

Testera. Mnogi Novosađani je se sećaju kao mesto gde ste išli sa vrtićem, ili mesto gde ste slali decu sa vrtićem… Uostalom i ja sam jedan od onih kojem je prva asocijacija na Testeru bio vrtić... Ali, posle 15. januara ja na Testeru mislim kao na mesto na kojem sam imao nezaboravno iskustvo.

Od 8. do 15. januara na već pomenutoj Testeri, Savez izviđača Vojvodine je uspešno realizovao zimsku šumsku školu za buduće vodnike. Vodničku školu na Testeri pohađalo je ukupno 39 mlađih i starijih izviđača i planinki iz devet gradova i isto toliko odreda izviđača iz cele Vojvodine. Predavanja su bila bazirana kako na izviđačkim tako i na disciplinama koje su primenjive u svakodnevom životu. Izuzetno poučna, kreativna i zanimljiva. Nakon svakog od predavanja obicno smo imali pauzu koju smo koristili da bi se zabavili ili odmorili. Nažalost, snega je bilo veoma malo, ali to nije pokvarilo naše raspoloženje kao ni naše druženje. U slobodno vreme smo išli na šetnje i izlete.

U vodničkoj školi bilo je ljudi raznih uzrasta i polova, ali svi smo se družili. Bili smo podeljeni u četiri voda (grupe): mlađi izviđači, mlađe planinke i stariji izviđači i planinke, kao i u vod koji je program slušao na mađarskom jeziku. Svaki vod je imao svoje ime i obeležje (Deteline, Čokoholičarke, Osmesi i Sove). Uveče bismo se okupljali i učestvovali u KZP-u (kulturno - zabavnom programu). Svaki vod je morao da izvede jedan skeč i svake večeri smo se beskrajno dobro zabavljali.

Naravno, na početku našeg druženja niko se nije međusobno poznavao, ali tokom raznih zajedničkih aktivnosti svi smo se toliko zbližili da smo svi prilikom povratka kući plakali jedni za drugima. Zato što se u izviđačma stiču prijatelji za ceo život.

Vodnička škola na Testeri trajala je sedam dana koji će mi zauvek ostati u srcu!

LUKA ZELJKOVIĆ, OI „IVO LOLA RIBAR" NOVI SAD

Srbija

Pinom je obeležena približna pozicija lokacije pomenute u tekstu.

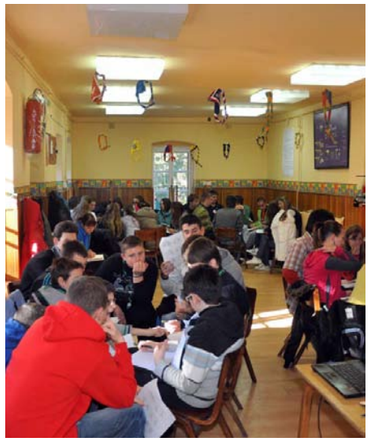

Info

*Više podataka o **aktivnostima izviđača** u Vojvodini potražite na internet stranici:*
www.v-scout.org.rs
Na istom mestu možete da pronađete i korisne PDF knjige, video materijale i brošure o izviđačkom pokretu.

Dragan Jaćimović
www.zivotjelep.com
www.extremesummitteam.com

SREDINOM 16. VEKA ŠERPASI SU IZ ISTOČNIH PREDELA TIBETA DOŠLI U PODNOŽJE HIMALAJA: U DOLINU SOHU NA 2.400 DO 3.000 M I NEŠTO VIŠU KUMBU, KOJA SE NALAZI NA 3.600 DO 4.300 MNV.

Gore levo: U školi se neguje kultura i tradicija predaka;
Dole levo: Lodževi za smeštaj u cveću;
Gore: Budistička tradicija je prisutna na svakom koraku

Zašto odlazim u Himalaje

Zašto odlazim u Himalaje kada su sve planine na svetu iste, a put do vrha nam daje priliku da se menjamo na sličan način? Ko je bar jednom bio tamo sigurno sebi može da odgovori na ovo pitanje, ali kako objasniti drugima uz pomoć reči i slika, šta je to što izdvaja ovaj masiv u odnosu na ostale. Mislim da je to nemoguća misija, jer kako da onaj ko je na brdu objasni onom dole što je pod brdom, šta vidi, oseća i koliko se promenio prevaljujući dug put do mesta na kojem se nalazi. Pri tom, put nije pešačenje, penjanje, planinarenje… put je u nama.

Himalaji su divna prilika da čovek sagleda sebe, započne promene i krene na put. To je put bez kraja, prolaznih ciljeva i dokazivanja. To je put koji briše sve maske, otuđenosti i drame koje je ego izgradio da nas „sačuva" od drugih. To je povratak Prirodi i onoj klici Božanskog u nama.

PRE DESET I VIŠE GODINA i ja sam bio adrenalinski ovisnik. Jedini cilj je bio popeti vrh po svaku cenu, bez obzira na posledice. Bio sam kao i ostali koji su dolazili u Himalaje da se dokazuju sebi i drugima, i što je najgore ostave deo svoje negativne energije a ponesu kući malo mira i spokoja. Ali taj mir ne traje dugo jer nije u nama, nego je samo pozajmljen od drugih. Tek kada sam zahvaljujući ljudima koji tamo žive krenuo na put, stvari su krenule da se menjaju.

Prestao sam da odlazim u Himalaje i da samo uzimam. Počeo sam da bezuslovno dajem, a sklad koji se pojavio u meni preneo se i na moj svakodnevni život.

Pored organizacije raznih humanitarnih akcija u Himalajima, počeo sam da motivišem druge ljude da krenu na put promena. Kako bi i njihov put nekom drugom bio inspiracija, kao što je moj bio njima.

ZA MENE SU HIMALAJI kao poslednje utočište. Mesto gde vreme stoji, gde ljudi u svom rečniku nemaju reč za tuču, gde osetiš da si samo prah na podu i da ti je tvoj ego najveći neprijatelj, gde ljudi ne potčinjavaju Prirodu sebi već joj se prilagođavaju i žive u skladu sa njom, gde prijateljstvo nije samo izlizana reč, gde je

Mali Sherpa pozira za uspomenu na druženje

Kathmandu

MILIONSKI GRAD POPUT PRESTONICE NEPALA, NEMOGUĆE JE UPOZNATI ZA PAR DANA, ALI JE MOGUĆE OTŠKRINUTI VRATA ČUDESNO ŽIVOG, BLAGOG I PORED SIROMAŠTVA NEOBIČNO BOGATOG GRADA.

Druženje sa budućim šerpasima

osmeh osnovni način komunikacije, gde dobra dela odjekuju godinama i prepričavaju se uz ognjište…
Sve to i još više od toga. Mene bez reči ostavlja mir koji tamo osećam. Svi himalajski vrhovi su lepi na svoj način. Svaki vrh ima svoj karakter, energiju i unutrašnju lepotu. Nije to samo gomila snega, leda i kamenja koja je pod određenim uglom lepa za oko. To je, kako to Sherpe kažu, osoba sa imenom i prezimenom koju treba poštovati.

NEKI KAŽU DA NAS DODIR sa drugom kulturom oduševljava i da nam je prva reakcija uglavnom pozitivna. Mislim da nije susret sa drugim načinom života presudan, već iskustvo koje se taloži u čoveku tokom mnogih ekspedicija, tokom kojih mi sebe konstantno preispitujemo, upoznajemo i otkrivamo. To je neprekidan proces samospoznaje u komunikaciji sa Prirodom i drugim ljudima u ekstremnim uslovima života. Takođe, kontakt sa narodom koji živi tamo me je naterao da preispitam neka sopstvena ubeđenja i predrasude.
Oni pripadaju potpuno drugom kulturnom i religijskom krugu, njihov pogled na svet je drugačiji od našeg. Nije važno da li su oni u pravu ili mi, već su bitni vidici koji nam se šire dok istražujemo njihov ugao gledanja, bilo unutra ili spolja. Na taj način se najbolje borite protiv isključivosti koja je sve češći slučaj u izolovanim društvima.

NAJAVA EKSPEDICIJA EXTREME SUMMIT TEAM-A

Annapurna MTB avantura 2013
MTB Off Road voznja oko Annapurne
Polazak: 18. 04. 2013.
(ekspedicija traje 17 dana)

Island Peak expedition 2013
Uspon na Island Peak (6.189 m) - Everest region, Himalaji, Nepal
Polazak: 08.04.2013.

Manaslu expedition 2013
Uspon na Manaslu (8.163 m) - Nepal
Polazak: 27.08.2013.
(ekspedicija traje 40 dana)

Pakovanje opreme za ekspediciju

POSEBNA PRIČA je sa ljudima koje vodim u Himalaje. U početku su svi malo zbunjeni jer ne razumeju način života u Himalajima. U prvih nekoliko dana razvija se jedna vrsta sažaljenja prema ljudima koji tamo žive, ali kako vreme odmiče shvataju koliko su ti ljudi srećni i koliko su zadovoljni sopstvenim životom.
Onda se postepeno rađa zavist jer uviđaju kakvi su odnosi unutar porodice i zajednice, kakav je sklad između čoveka i Prirode, da bi na kraju zaključili da su oni ti koje treba žaliti a ne narod koji su tamo zatekli.
Za razliku od njih mi živimo brzo, otuđeni jedni od drugih bez iskrenih emocija, lako osudimo a teško praštamo, egocentrični, besni na sve i svakog ko ometa naš plan i tako lako se pravdamo dok lažemo sebe jer uvek mislimo da je problem u drugima a ne u nama. Zato volim da gledam kako raste samopouzdanje u ekipi dok postepeno uče da pripadaju Prirodi. Kako otkrivaju sopstvenu nesavršenost ogledajući se u ljudima koje sreću kao u ogledalu. Kada dođu na nivo da osete da im je to prirodno okruženje, a ne ekran kompjutera, televizora ili vožnja auta, tada će svaki vrh biti lako dostižan a iskustvo puta neprocenjivo. ■

PLes za dobrodošlicu

Iskren prijatelj prirodi i čoveku

Magazin o ekologiji, zaštiti životne sredine, održivom razvoju i zdravim stilovima života

Prodaja u pretplati

Sve informacije na telefon: +381(0)65 888-08-57

SVI TREKOVI NA JEDNOM MESTU
WWW.STAZEIBOGAZE.INFO
vodič kroz planine Balkana

Svi trekovi na jednom mestu
www.stazeibogaze.info
vodič kroz planine Balkana

Karpati (Rumunija)

Prelepe predele Karpata istražite u nesvakidašnjoj biciklističkoj avanturi...

Baile Herculane – Oslea – Tismana (109 km) biciklistički trek

Podaci o treku

Ukupna trasa
Dužina trase: 109 km
Ukupni uspon: 1.600 m
Najniža tačka: 220 m
Najviša tačka: 1.710 m
Kondiciona težina: 7/10
Tehnička težina: 7/10

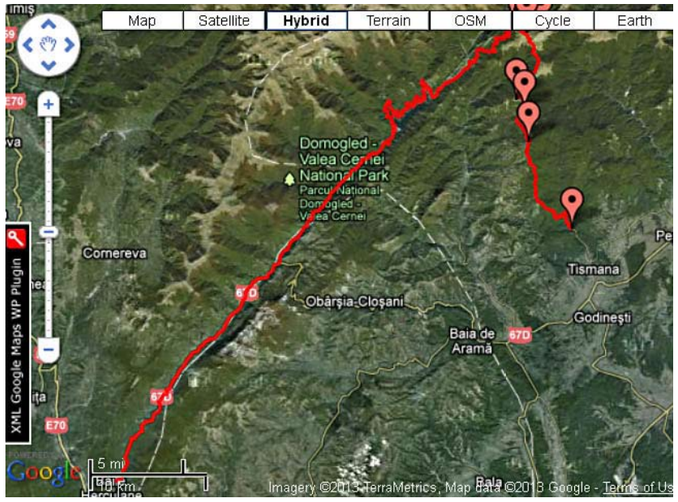

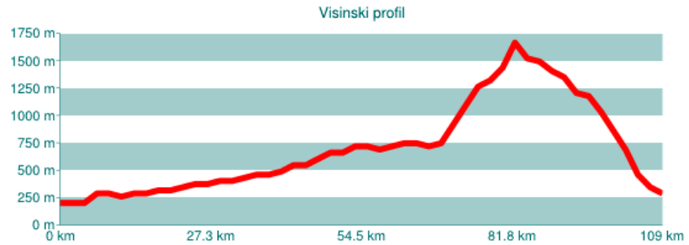

Rumunija i Karpati su pravi eldorado za ljubitelje prirode – ogromna zemlja sa visokim planinskim vencima koji se pružaju u nedogled, stoletnim šumama kroz koje možete danima da tumarate, dubokim kanjonima i nebrojeno mnogo velikih jezera. Sve je to nadohvat ruke, odmah preko Dunava, posebno dostupno otkako je ukinut vizni režim. Da biste iz Beograda stigli do zapadnih obronaka Karpata treba vam manje vremena nego da stignete do Zlatibora ili Tare! Zato će sigurno fokus avanturista svih vrsta u godinama koje su pred nama sve snažnije biti usmeren ka ovom prostoru.

Trek koji ovde prikazujem kreće od banje Herkulana, jednog od najpoznatijih odmarališta u zapadnom delu Rumunije, tek tridesetak kilometara udaljene od Đerdapa i prolazi skoro celom dužinom Nacionalnog parka Domogled - Cernei, južnog suseda mnogo poznatijeg nacionalnog parka Retezat. Trasa prati kanjonsku dolinu Crne reke (Cernei) gotovo čitavom njenom dužinom od oko 60 km, prolazeći na tom putu pored dva velika jezera (Lacul Cernei).

Kreće se lagano, asfaltom, da bi se posle 22 pređena kilometara asfalt odvojio uzbrdo ka istoku, prelazeći preko planinskog prevoja ka mestu Baja de Arama, a dalje dolinom, podjednako lagano kao i u prvih 22 km, nastavlja da penje solidan makadam. Samo jezero Lacul Cernei dugo je oko 6 km, ali put pored njega, zbog izuzetno razuđenog reljefa i dubokih, gotovo „fjordovskih" bočnih dolina, dug je čitavih 20 km. Pritom se većim delom ide kroz gustu šumu i vrlo retko se sa puta može videti samo jezero.

Tek posle oko 70 pređenih kilometara, kada dođete do kraja jezera i produžite dolinom reke Cernei, počinje ozbiljan uspon – u narednih desetak kilometara puta sa oko 750 m visine treba stići na 1.400, gde se nalazi prevoj ka susednoj dolini, kojom teče reka Žiu. Sve vreme se penjete stranama sve dubljeg kanjona, gde povremeno pucaju impozantni pogledi na reku Cernei koja ostaje duboko ispod vas, sve nepristupačnija zbog okomitih litica. Kako dobijate visinu, pogled sve češće uspeva da prebaci masiv Godeanului i da okrzne Retezatului ka severu, gde se nalaze neki od najviših i najatrakitvnijih vrhova u Rumuniji (najviši je Peleaga, 2.509 m).

Nadomak prevoja opraštate se od solidnog makadama i stupate na put koji je glavni razlog zahtevne tehničke i kondicione ocene ovog treka; prelazite improvizovani mostić od dasaka i ulazite u šumu, a ubrzo izbijate na čistinu i zaobilazite jednu pastirsku kolibu. Počinje žestoki uspon sa 1.400 na 1.700 m, čiji je nagib takav da ćete ga vrlo verovatno pregurati čitavom dužinom. Srećom, ova deonica nije duga – oko 2,5 km – što znači da je nagib oko 12%, ali veoma neravan teren i kamena podloga odagnavaju svaku pomisao na mogućnost pedaliranja za one u boljoj kondiciji.

Stižete do najviše tačke puta, prevoja tik ispod vrha Oslea, najviše tačke masiva Munci Valkanului. Sa ove tačke na nešto iznad 1.700 m visine okolni masivi su pred vama kao na dlanu. Prilika da malo odahnete, udahnete daljine i nešto prezalogajite. Glavni napor je ostao iza vas, jer je od te tačke pa sve do Tismane – nizbrdica. Ok, ne baš sve vreme – ima kraćih poteza intenzivne uzbrdice dok talasate prelepim grebenom preko vrha Frumosul ka jugu, ali vam ti potezi neće biti veća smetnja; biće to samo još po par stotina metara gurke s vremena na vreme, tek koliko da se ponovo zagrejete. Koliko god da ćete uživati u prelepoj prirodi i pogledima spuštajući se niz ovaj greben, teško da ćete moći da uživate u furioznom spustu, a prsti na kočnicama imaće pune ruke posla. Razlog tome je opet – kamenita i neravna podloga, koja će povremeno biti ozbiljan izazov za balansiranje na dva točka. Ipak, kako budete napredovali naniže, kamenjara će biti sve manje, a put će biti sve ravniji, tako da ćete vremenom ipak doći u priliku i da se opustite. U poslednjih nekoliko kilometara spusta suočićete se sa novim problemom – blatom u šumi i mestimičnim bočnim nagibom, zbog čega će biti bezbednije da pojedine poteze duge po par stotina metara – pregurate. Ipak, svi ti tehnički izazovi neće pomutiti oduševljenje ovom stazom i fantastičan osećaj slobode koji vam ona daje.

Završetak treka je kod manastira Tismana iz 14. veka, jednog od najlepših i najstarijih manastira u Rumuniji (vredi posetiti!).

Iako će oni u boljoj kondiciji možda moći da prevezu ovu trasu i u jednom danu, realno je bolje podeliti u dva dana (vikend). Preporuka je da prvog dana pređete prvih 70-80 km, zanoćivši ili negde u dolini reke Cernei, ili u blizini prevoja, kako biste sutradan mogli opušteno da savladate tehnički i kondiciono teži deo ovog treka. Na potezu između Oslee i Tismane, na samom grebenu, takođe ima puno lepih mesta za logorovanje. Naročito su lepe livade oko vrha Frumosul.

Ovo je jedan od onih trekova kod kojih je više nego uputno poštovati preporučeni smer – od Banje Herkulane ka Tismani – jer bi uspon u suprotnom smeru bio pretežak i njegov veći deo bi morao da se pregura. Trasu možete i da skratite, u zavisnosti od raspoloživosti motorizovanog prevoza i prijatelja koji bi dotični mogli da vam prebace sa jedne tačke na drugu. Na primer, možete da preskočite asfaltni početak trase (22 km), a možete i da se dovezete nečim do kraja jezera Cernei, i da tek onda uzjašete i savladate onaj zahtevni deo puta – u tom slučaju prelazak trase za jedan dan već postaje realističan (ostaje vam manje od 50 km). Ako ste potpuno oslonjeni na svoj dva točka, možete od ove male planinske avanture da napravite i kružnu turu, tako što biste se od Tismane asfaltom vratili, preko Baja de Arame do Banje Herkulana, ili možda trasu dodatno zakomplikovali, skrenuvši od Baja de Arame sporednim makadamskim putevima u vrlo zanimljiv zatalasan teren nižih planina ka jugu, u smeru Turn Severina. Ali, to je već materijal za neki drugi rumunski trek.

AUTOR: GANDALF

Download
TREK OVE AVANTURE MOŽETE DA SKINETE U SVOJ GPS UREĐAJ KLIKOM NA OVU ADRESU

Tomica Delibašić
www.tomica-planinom.com
E-mail: tdelibasic@ptt.rs

Povlen
POVLEN PRIPADA VENCU VALJEVSKIH PLANINA KOJE SU PRODUŽETAK STAROVLAŠKE VISIJE I PRUŽAJU SE ZAPADNO OD VALJEVA KA RAVNOJ MAČVI.

Vozom u zimsku idilu

MALI POVLEN SA SAMARA

Srbija
Pinom je obeležena približna pozicija ove lokacije u Srbiji.

*Uputili smo se na čudesno pobrđe, čuveno po pitomosti, gde je mali vrh viši od velikog... **Povlen** (**Srbija**), ukrašen snegom...*

Na Povlenu, najizrazitijoj i najvišoj valjevskoj planini, vrh Mali Povlen sa 1.347 m je najvisočiji vrh, a ne Veliki Povlen, visok 1.271 m. To mora da je neka valjevska podvala, razmišljam. Kako manji vrh može biti veći, čak najviši, zašto je onda mali, i zašto se tako zove, nameće se pitanje. Ili obrnuto pitanje, ko je i zašto dao ime Velikom Povlenu, kad on nije najviši. Neki kažu da je to zato što sa Debelog brda, prevoja kojim ide komunikacijski put od Valjeva ka Bajinoj Bašti, Veliki Povlen izgleda gromadno, najviši i silan, pa se do preciznijih merenja mislilio i da je najviši, pa dobi i osta mu navedeno ime. Kako god bilo, mi ovaj put krenusmo sa drugog pravca, kuda se obično ne ide, odakle je najteže i daleko do najvišeg vrha, a on nas interesuje.

Ovo je prikaz penjanja vrha ove planine sa Samara, od Valjeva četvrte stanice putničkog voza na pravcu ka Kosjeriću i dalje. Ova tura se retko izvodi, a u zimskim snežnim uslovima je naporna, jer do vrha u jednom pravcu ima 16 km, a ukupno visinsko penjanje, računajući penjanje i pri spustu, kako valovite terene beleži GPS, iznosi preko 1.300 m. Uz to se treba vratiti nazad, dakle ukupno preći 32 km, te na vreme stići na voz. Tura je zanimljiva i volim da je svake godine ponovim, ovaj put u organizaciji PK „Radnički" Beograd. Želim da prikažem kako se može jednodnevno iz Beograda vozom izvesti atraktivna planinarska tura.

Samari su stanica u kotlini okruženoj brdima sa svih strana, gde protiče rečica slikovitog imena - Zabava, a očito je ovde uvek zabavno doći, pa bilo kojim da pravcem krenete ka Povlenu, uz reku i kolskim putem ka selu Mravinci, ili na suprotan pravac, prvo penjući se ka Drenovačkom kiku, što je pravac brdima i vrhovima u polukrugu do vrha. Pod Drenovačkim kikom je najduži tunel na ovom delu pruge, uz

onaj kad se voz od Lastre u polukružnom tunelu popne na veću visinu i stigne do Samara.

Na Drenovačkom kiku, nad tunelom, nalazi se planinarski dom PK „Vis" iz Lazarevca, gde smo mogli računati na noćenje, ako do tog dođe zbog nepredviđenih okolnosti. Zato sam akciju planirao u subotu, jer ako zakasnimo na voz, brzi vozovi ovde ne staju i treba čekati sutradan. Pravac vrhovima je pun divnih i raznovrsnih vidika.

Zimsku čaroliju, koja je neizbežna u ovo doba godine, nije lako opisati, a ovaj put sneg nije bio veliki, pa su oni bolje kondicije popeli vrh Povlena, taj mali vrh po nazivu, ali ovde navisočiji. Međutim, u snegu i pešaćenju su uživali i oni kojima bi cela tura mogla biti naporna, pa su išli dokle su mogli, jer se istim putem i tragom vraća nazad do Samara. Najuporniji, njih 12 od ukupno 18 planinara, stigli su na vrh za četiri i po sata, a skoro isto vreme valja računati i za povratak, zbog udaljenosti i zamora kod povratka.

Zato je tura pomalo adrenalinska, jer u glavi vam je saznanje da nema puno vremena za odmor i da voz ne čeka. Zaista je to tura zimske čarolije, jer tu su voz, pešačenje, napor, drveće kao okićene jelke, vidici, potpun ugođaj i doživljaj. ■

PLANINOM

knjiga vodič,
drugo prošireno izdanje

Autor: Tomica Delibašić

O planinama Crne Gore i Srbije, opisi planina i staza, poziv na literaturu, brojne potrebne podatke, uz deo o planinarenju uopšte, šta planinar treba da zna i na šta da obrati pažnju.

Po pristupačnoj ceni od ***500 dinara***, pouzećem, sa troškovima slanja 700 dinara.

Više detalja o uslovima poručivanja i kupovine:
www.tomica-planinom.com
Telefon autora:
+381(0)64-245-22-37

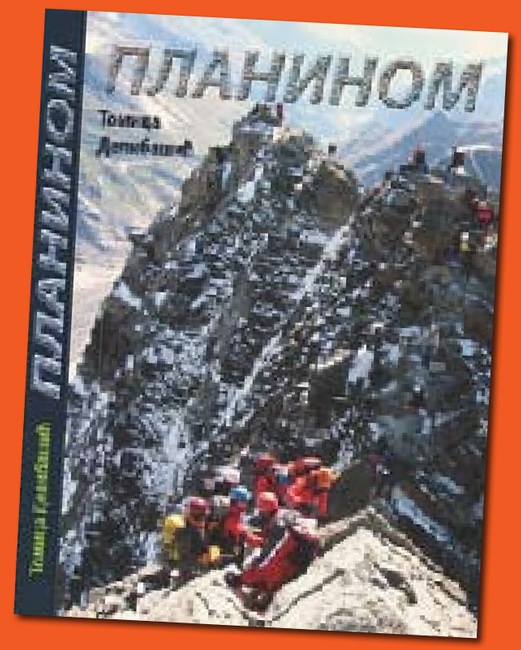

PLANINARSKI KLUB „POBEDA” JE NAJBROJNIJI PLANINARSKI KLUB U SRBIJI SA PREKO 2.000 ČLANOVA I NAJVEĆIM BROJEM AKCIJA, IZLETA I POHODA. OSNOVNE AKTIVNOSTI KLUBA SU: IZLETI, PLANINARENJE, SPORTSKA ORIJENTACIJA, ALPINIZAM, I NADASVE DRUŽENJE SA LJUDIMA RAZNIH PROFESIJA, NACIONALNOSTI, KOJE SVE POVEZUJE HUMANOST I LJUBAV PREMA PRIRODI.

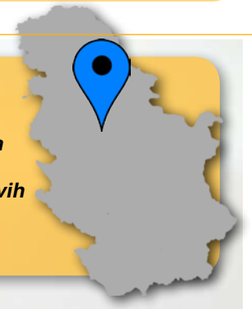

Pinom je obeležena približna pozicija ovih lokacija u Srbiji.

Kosmaj *i Avala*

*Planinari **PK „Pobeda”** uživali su u bajkovitim snežnim predelima na domak Beograda (**Srbija**)...*

Put Kosmaja i Avale pošli smo 27. januara. Tog nedeljnog jutra, napustili smo uspavani Beograd, na čijim ulicama nije bilo snega. Posle novogodišnjih i Božićnih praznika i slava, odlučili smo da prošetamo po Kosmaju i Avali, udahnemo malo svežeg vazduha i ponovo se družimo sa prirodom koja nam je toliko nedostajala svih tih dana. Vođa puta bio je Milan Lončar.

Na našu veliku radost, Kosmaj nas je dočekao prekriven snegom! Napadao je prethodnih dana, ali ne previše... Sasvim dovoljno, da smo mogli lako da gazimo po njemu i uživamo u prelepom, belom dekoru koji nas je bogato darivao raskošnim slikama, kao iz najlepše zimske bajke. Iz minibusa smo izašli na severozapadnom obronku Kosmaja, kod manastira Tresije. Podignut početkom 14. veka, za vreme kralja Dragutina, ovaj manastir, okružen šumama sa tri strane, predstavlja pravu oazu mira i tišine, koju jedino povremeno remeti zvuk crkvenih zvona. A onda smo krenuli... kroz gustu kosmajsku šumu, u kojoj je granje drveća bilo prekriveno nežnim, belim snegom, kao najlepšim čipkastim filigranom koji nas je ostavljao bez daha.

Vrlo brzo, stigli smo i do kosmajskog vrha Beli kamen (546 m) i spomenika – kosturnice, podignutog kao znak sećanja na srpske ratnike, izginule u bitkama za odbranu Beograda, u novembru 1914. godine. Na ploči su ispisani stihovi Đure Jakšića:

„I samo dotle, do tog kamena,
do tog bedema,
nogom ćeš stupit, možda poganom.
Drzneš li dalje, čućeš gromove
kako tišinu zemlje slobodne
sa grmljavinom strašnom kidaju.”

Na tom mestu, kratko smo se zadržali i na trenutak pogledali u daljine, gde se, po lepom vremenu, mogu videti mnoge planine u Srbiji.

Kasteljan

„Pobedine” akcije

*Pored **godišnje Skupštine** našeg kluba i velikog broja izleta povodom **8. marta**, izdvajamo visokogorske akcije na:*

- ***Durmitor, Crna Gora**. Detalje potražite na **OVOM LINKU**.*
- ***Komove** i **Bjelašnicu.** Detalje potražite na **OVOM LINKU**.*
- *kao i akcije na **Taorska vrela**, **Pešter** i **Javor**.*
- *Svakako vredi pomenuti i **Memorijalni uspon na Prokletije** u znak sećanja na Zvonka Blažinu, alpinističkog instruktora i nezaboravnog učitelja mnogih generacija visokogoraca. Detalje potražite na **OVOM LINKU.***

Nastavili smo dalje, nizbrdo, kroz divnu, bukovu šumu, a zatim, preko livada, stigli smo i do ostataka manastira Kasteljan (Kastaljan), na severoistočnoj padini Kosmaja, u selu Nemanikuće. Smatra se da je podignut u 14. veku, na temeljima rimskog kastruma, u vreme kralja Dragutina. Danas je to arheološko nalazište i zaštićeno prirodno dobro. Dugo smo „tumarali” po ostacima ovog manastira, prekrivenih snegom, pokušavali da osetimo dah i duh prošlosti, zamišljali kako je to nekada izgledalo, bili kao u nekom čudesnom vremeplovu koji nas je, na trenutak, potpuno odvojio od sadašnjosti i premestio u neko drugo, tako davno vreme…

Put nas je vodio dalje, ka Košutici, još jednom brdu pored Kosmaja. U njegovom podnožju, naišli smo na nekoliko štenaca koji su istrčali iz improvizovanog skloništa i rastrčali se oko nas, mašući repićima, željno iščekujući neku hranu… Kako su samo bili slatki! I tako, vrlo brzo, popeli smo se i na tu divnu Košuticu (463 m), koja je verovatno dobila ime po srnama i košutama, koje smo, u jednom trenutku, čak i videli kako gipko i nečujno pretrčavaju ispred nas. Sa novoizgrađene čeke na vrhu, lepo se vide Kosmaj, Avala, Venčac i Bukulja. Krenuli smo dalje i stigli do manastira Pavlovac, u selu Koraćica, pored Pavlovačkog potoka, po kome je i dobio ime. Podignut je krajem 14. veka i zadužbina je despota Stefana Lazarevića.

Vesela družina

Posle kraće pauze na tom svetom mestu, uputili smo se ka vrhu Kosmaja i čuvenom spomeniku koji ga krasi. Neposredno pred izlazak na vrh, ponovo smo se našli u čudesnoj, beloj šumi koja nas je na trenutak očarala svojom lepotom i zabljesnula belinom… Bogate, guste grane četinara, pod nežnim teretom snega savijale su se ka nama i pravile nestvarne snežne tunele u kojima smo mi stajali, bez daha, prosto zatečeni

tom lepotom i prizorima… Bilo je tako tiho. Nigde ljudi… Samo smo mi po malo remetili taj mir… Našim uzdasima i uzvicima kako je lepo… Još nekoliko stepenika, i evo nas kod spomenika (576 m), podignutog u slavu palih boraca u Drugom svetskom ratu. Spomenik simbolizuje iskru antifašističkog ustanka zapaljenu na Kosmaju, a želja autora spomenika bila je da on simbolizuje i iskru zapaljenu 1804. godine u Orašcu, kada je Karađorđe krenuo sa ustanicima, na Sretenje, ka Beogradu. Na najviši vrh Kosmaja (626 m) ne može se ići, jer je njega odavno „osvojila” vojska.

Krug naše lepe šetnje po Kosmaju zatvorili smo opet kod manastira Tresije. Kako smo imali još dovoljno vremena, seli smo u minibus i odvezli se do južnog podnožja Avale, odakle smo ponovo krenuli peške, kroz šumu, i vrlo brzo stigli do spomenika na vrhu. U jednom trenutku, nebo je počelo da se boji divnom, crvenkastom bojom… Dan se polako gasio… A onda, kroz krošnje drveća, ugledali smo ogromno, crveno sunce koje je zalazilo na horizontu! Kakav prizor! Svetla na Avalskom tornju polako su se palila i divno svetlucala u popodnevnom sumraku i noći koja se polako i tiho spuštala. Svaki pogled na taj divni simobol našeg grada i Avale, puni nam srce i dušu ogromnim zadovoljstvom što je ponovo nikao iz ruševine, pa, iako isti kao i ranije, nama se čini da je još lepši, još viši, još blistaviji i ponosniji... Tako smo srećni što ga ponovo imamo!

Šetnju smo završili, kao i uvek, u toploj trpezariji planinarskog doma „Čarapićev brest”. I ponovo zaključili da ni u buduće nećemo odustajati od našeg, sada već tradicionalnog, januarskog izleta na ove dve planine, tako blizu našeg grada, koje nam, svaki put kada im odemo u pohode, pruže toliko topline, spokoja, zadovoljstva i lepote, da im, jednostavno, ne možemo odoleti.

TEKST I FOTOGRAFIJE:
MARIJA PETROVIĆ

Bezbedno na planinama

Ekipe GSS Srbije obezbeđivale su više manifestacija i planinarskih akcija u Srbiji, te učestvovale na raznim seminarima...

Suva planina, Kosmovac - Prva ovogodišnja akcija Komisije za spasavanje u vertikalnim uslovima GSS-a, uspon na Trem (1.810 m), najviši vrh Suve planine, održana je u subotu, 2. februara. Uspon je izveden severnom stranom, koja je tehnički zahtevnija i teža od klasične planinarske staze.
Planinari najčešće do vrha Trem dolaze iz dva pravca – preko izletišta Bojanine vode (severozapadni pravac) ili iz sela Donji Dušnik (jugozapadni). Veoma retko se Tremu prilazi „sa leđa", istočnim pravcem, zbog ogromnog prostranstva vrtača i uvala sa te strane. Jedan od načina da se to ostvari je da se uspon izvede nekim od kuloara stenovite severne strane Suve planine, izbije na greben i dođe do vrha, što je ekipa GSS-a i uradila.
Putem kroz Sićevačku klisuru, sela Crvena Reka, Glogovac i Toponica, stiglo se do krajnje destinacije - Kosmovca, sela na 740 mnv, ušuškanog obroncima Suve planine.
Izlazak na greben izvršen je dominantnim kuloarom u severnoj steni Trema. Taj kuloar se na sredini račva na dva kraka – desni, koji je tehnički dosta težak, i levi, malo manje zahtevan. Formirane su tri tročlane naveze. U kuloaru je bilo snega, a povremene male lavine upozoravale su na veliku opreznost pri kretanju. Uz konstantan i strm uspon levim krakom kuloara, nagiba od 30 do 50 stepeni, pri kraju i više, druga i treća naveza izašle su na greben Suve planine, gde ih je dočekao olujno jak vetar, koji ih je pratio celim grebenom.
Prva naveza je, za to vreme, uspešno savladavala sve

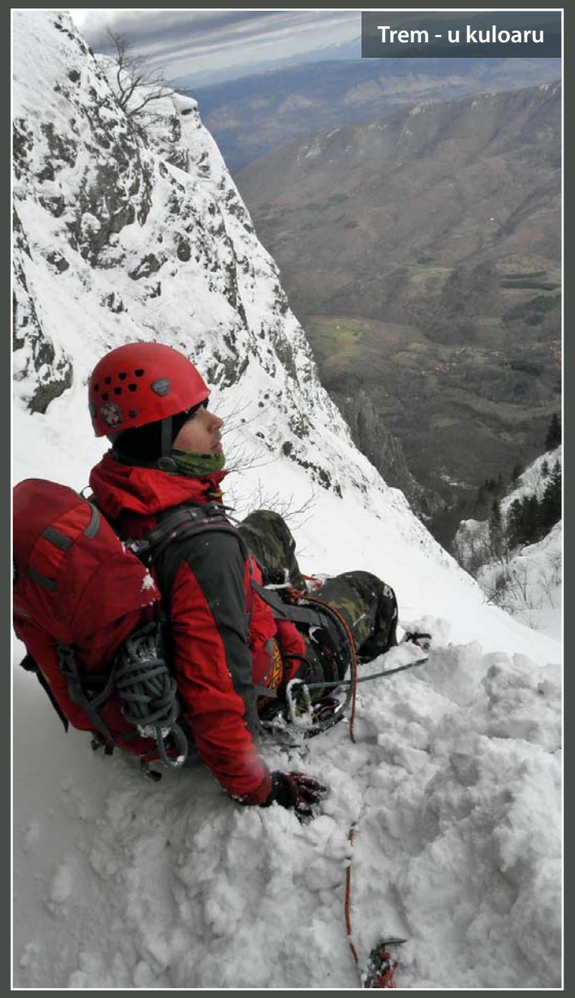
Trem - u kuloaru

Trem - na vrhu

PHOTO: GSS SRBIJE

poteškoće sa kojima su se susretali u tehnički zahtevnijem desnom kraku kuloara, ali su nažalost, morali da pokleknu pred poslednjom vertikalom, jer su naišli na miks leda i trave, a sa vrlo malom ili nikakvom mogućnošću za postavljanje solidnih međuosiguranja. Povratak sa vrha je takođe izveden levim krakom kuloara. Kombinacija abzajla i odpenjavanja u navezama, obeležila je spust do ulaska u šumu. Akcija je uspešno privedena kraju.

Sve dodatne informacije mogu se pronaći na našoj Internet stranici:
www.gss.rs
kao i na stranici Planinarskog saveza Srbije:
www.pss.rs

Telefoni gorske službe spasavanja u regionu
WWW.MOJAPLANETA.NET/PLANINARSKI_DOMOVI.PHP

APEL GSS-A
Kretanje u planini, naročito u zimskim uslovima (što uključuje i skijanje), uvek je ozbiljan poduhvat, za koji je potrebno pripremiti se na odgovarajući način. GSS Srbije apeluje na sve koji planiraju da provedu vreme na snegu da pravovremeno počnu sa fizičkim pripremama, koriste adekvatnu odeću i opremu, izaberu staze shodno svom skijaškom znanju i slede uputstva službenih lica i spasilaca GSS-a kako bi i ova zima svima ostala u lepoj uspomeni.

Ka Tremu

„LUŽNIČKI MEGDAN" – OBEZBEĐIVANJE AKCIJE

Ruj i Vlaška planina, Lužnica – Na poziv udruženja „Freestyler", četvoročlana ekipa spasilaca Gorske službe spasavanja Srbije brinula je o bezbednosti takmičara tokom ove izuzetno atraktivne trke, održane po prvi put na teritoriji naše zemlje.
Lokacija trke bila je uz samu granicu sa Bugarskom, na planini Ruj i Vlaškoj planini. Između ovih planina nalazi se i kanjon Cedilke, u koji su se takmičari spuštali pomoću užeta, tehnikom abzajl.
Obzirom da je trka ovog tipa po prvi put organizovana u Srbiji i da se radi o veoma zahtevnom takmičenju, šest dvočlanih ekipa, među kojima i tim GSS-a, krenulo je sa starta, dok je na cilj stigla jedna i po ekipa, odnosno trojica takmičara.
Osnovna ideja trke bila je da se što veći deo staze pređe na turno skijama. Međutim, zbog nedostatka snega, turno skije su se vozile samo prvog dana, nakon koga je većina ekipa odustala zbog problema sa žuljevima.
Tokom trke nije bilo potrebe za intervencijom spasilaca GSS-a.

Takmičari na Lužničkom megdanu

SPASILAČKA AKCIJA NA PLANINI VELIKI KRŠ

Veliki krš, Bor – Na planini Veliki krš kod Bora, tokom lokalne tradicionalne planinarske akcije, jedan od učesnika zadobio je teške povrede glave i vrata, usled pada od 70 metara niz izuzetno strmi deo planine.
Član Gorske službe spasavanja Srbije, Dejan Bogdanović, izašao je na teren i u veoma kratkom roku locirao povređenog planinara. Kako bi se došlo do njega, zbog nepristupačnosti terena, korišćena je specijalna oprema namenjena za tehničko spasavanje.
Nakon pružanja prve pomoći na licu mesta, uz asistenciju drugih planinara, povređeni planinar je spušten do pristupačnijeg dela planine odakle je transportovan nosilima do kola Hitne pomoći.

SEMINAR SPASAVANJA IZ LAVINA – STARA PLANINA 2013.

Stara planina – Prema planu redovnih godišnjih aktivnosti Gorske službe spasavanja Srbije, od 14. do 17. februara na Staroj planini, održan je Seminar spasavanja iz lavina, namenjen spasiocima, saradnicima i polaznicima GSS-a.
U okviru glavne teme ovog trodnevnog seminara, tokom celodnevnih predavanja i vežbi na terenu, učesnici su se upoznali sa načinom nastajanja lavina, procenom od njihove opasnosti, saznali kako se prelazi lavinozan teren, koja se oprema koristi pri kretanju po ovako rizičnom terenu, kao i kako se organizuje i izvodi akcija spasavanja iz snežnih lavina.
Poseban deo seminara bio je posvećen pravljenju improvizovanih sidrišta u snegu i korišćenju prirodnih sidrišta za postavljanje instalacija za spuštanje i

izvlačenje povređenog pomoću nosila UT2000.
Ono što su naučili, učesnici seminara pokazali su drugog dana seminara tokom simulacije akcije spasavanja. Vežba je obuhvatila celokupnu organizaciju jedne spasilačke akcije, od trenutka prijema poziva za pomoć, preko okupljanja spasilačkih timova, podele zadataka i opreme, odlaska na teren i traganja za žrtvama lavine sondiranjem terena i korišćenjem lavinskih bipera.
Nakon uspešno okončane vežbe i njene analize, poslednji dan seminara iskorišćen je za slobodne aktivnosti spasilaca na terenima Stare planine (skijanje, uspon na Midžor, turno skijanje).

ZIMSKI USPON NA TREM
Suva planina, Donja Studena – Druga republička planinarska akcija u ovoj godini, „Zimski uspon na Trem", biće održana u subotu, 23. februara.
Kao i svake godine, spasioci Gorske službe spasavanja (GSS) Srbije će, svojim prisustvom, povećati bezbednost učesnika akcije.
Organizatori, PK „Železničar" iz Niša i Planinarski savez Srbije, očekuju masovan odziv planinara, pa će i veći broj pripradnika GSS-a vršiti spasilačko obezbeđivanje ove akcije.
Spasioci će biti podeljeni u više ekipa i obezbeđivati uspon do 1.810 m visokog vrha Trem, najvišeg vrha Suve planine. Prema potrebi, kritična mesta na stazi biće posebno obezbeđena.
Gorska služba spasavanja Srbije upozorava sve učesnike da na ovu akciju krenu psihofizički spremni i adekvatno opremljeni za kretanje u zimskim uslovima, kao i da poštuju savete i odluke organizatora, vodiča i spasilaca.

Fino sondiranje terena

Pronalaženje žrtve

NAJAVA TRKE „GSS DUAL SLALOM 2013."
Kopaonik – Tradicionalna noćna trka spasilaca Gorske službe spasavanja – GSS dual slalom, biće održana 9. marta na Kopaoniku, na stazi Malo jezero.
Kao i do sada, osim spasilaca GSS-a, očekuje se i učešće gostiju iz spasilačkih službi iz država u okruženju.

Traganje lavinskim biperom

PHOTO: GSS SRBIJE

АКАДЕМСКИ
СПЕЛЕОЛОШКО-АЛПИНИСТИЧКИ КЛУБ
ОРГАНИЗУЈЕ

КУРС СПЕЛЕОЛОГИЈЕ

И ПРИЈЕМ НОВИХ ЧЛАНОВА

Курс почиње 23. фебруара 2013. године
Број полазника је ограничен

Информације на:
www.asak.org.rs
cavers@asak.org.rs
+381 61 29 86 198
+381 61 29 85 487

Alpinistički tečaj za početnike

*Alpinistička sekcija Šabac i PSD „Železničar" iz Šapca od 16. do 23. 3. organizuju **zimski alpinistički tečaj** za početnike na **Komovima** (**Crna Gora**)...*

Konkurs za početnički alpinistički tečaj – zimska tehnika organizuje Alpinistička sekcija Šabac (Gospodar Jevremova 9/1/9 Šabac) i PSD „Železničar" iz Šapca. Tečaj se održava na Komovima od 16. do 23. 3. 2013. godine. Vođa tečaja i instruktor je Vojislav Škrbić Šeki iz Kragujevca - instruktor alpinizma i Gorski spasilac, predavač i pomoćni instruktor je Olivera Kačarević iz Šapca. U zavisnosti od broja učesnika tečaja organizatori će obezbediti dovoljan broj pomoćnih insteruktora i vođa naveza (maksimalan broj učesnika je 20). U slučaju organizacionih i tehničkih probleme organizator zadržava pravo otkazivanja tečaja.
Skup učesnika tečaja je 16. 3. 2013. godine u Privatnim katunima na Štavnama (Komovi), kada zvanično počinje tečaj (sopstveni prevoz do zbornog mesta).

Cene: Cena smeštaja je sedam evra dnevno za ležaj plus 0,5 evra boravišna taksa po čoveku. Hrana je iz ranca. Kotizacija za tečaja je 120 evra, plaća se po dolasku na zborno mesto uz popunjenu prijavu. Učesnici su dužni da regulišu lično osiguranje.
Potrebna oprema: uže (na dvoje), cepin, dereze, četiri prusika dužine četiri do pet metara, kaciga, (ledni čekić, tri ledna klina - po mogućnosti), tri - četiri klina za stenu, penjački pojas, osmica, tri - četiri karabinera, dva karabinera sa osiguračem, naočare za sneg (glečer brile), kamašne, dva para rukavica, podmetač, vreća za spavanje (za zimske uslove, bivak u snegu), oprema za bivakovanje, topla jakna (veston), čeona lampa, prva pomoć, sveće i šibice, primus, pribor za jelo, kesa za đubre, itd.
Program tečaja sastoji se iz teorijskog i praktičnog dela:
Teorijski deo:
1. Planinarstvo i planinarska organizacija
2. Alpinizam - istorijat i značaj
3. Istorijat planinarstva i alpinizma u Srbiji
4. Opasnosti u planinama - sa osvrtom na zimske opasnosti, lavine, mećava, strehe...
5. Priprema za uspon, uspon i ocenjivanje smeri, sa akcentom na zimske smeri (sneg, led i kombinovane smeri stena sneg led)
6. Meteorologija
7. Bivakovanje Orijentacija
8. GSS, organizacija GSS-a, organizovanje akcije spašavanja i prva pomoć
9. Oprema
10. Fiziologija, trening i ishrana
11. Ekspedicionizam i aklimatizacija na velikim visinama

Praktičan deo:
1. Kretanje sa cepinom i derezama slobodno uz strmu snežnu padinu, niz strmu snežnu padinu i prečenje strme snežne padine u levo i u desno.
2. Kretanje sa cepinom i derezama u navezi uz strmu snežnu padinu, niz strmu snežnu padinu i prečenje strme snežne padine u levo i u desno i izrada osiguravališta na strmoj snežnoj padini
3. Zaustavljanje prilikom posklizanuća na strmoj snežnoj padini sa cepinom
4. Zaustavljanje pada partnera na strmoj snežnoj padini u navezi
5. Spust niz uže preko ledenog klina (pečurke), preko cepina i lednog čekića (dva cepina)
6. Spust niz uže na steni i samospašavanje uz uže
7. Ledničko navezivanje i spašavanje iz ledničke pukotine - pokazno
8. Probijanje i prosecanje snežne strehe
9. Izrada bivaka u snegu (vučije jame) i noćenje u njima
10. Uspon na predvrh Koma Vasojevića (2.250 m) po navezama i pristup na vrh Koma Vasojevića (2.463 m) i silaz sa predvrha svih naveza po smeru „A" (Smerkeov vodič stene Jugoslavije)
11. Izrada improvizovanih transportnih sredstava
12. Vezivanje i upotreba čvorova

INFO KONTAKT I PRIJAVE
Prijave na e-mail: vskrbic54@gmail.com
Informacije i prijave kod ***Olivere Kačarević*** putem mobilnog telefona: +381(0)62252897
i ***Vojislava Škrbića*** putem mobilnog telefona: +381(0)642094738
Ističemo da je bavljenje alpinzmom aktivnost visokog rizika od povreda ili smrti i da učesnici moraju biti svesni posledica kao i da prihvataju rizik na svoju odgovornost.

KRALJEVSTVO BELOGLAVIH SUPOVA

Foto priče Balkana: *Specijalni rezervat prirode „**Uvac**" (**Srbija**) u slici i reči - **priča 1**...*

Brana na Uvačkom jezeru

Hidroelektrana „Uvac”

Na jugozapadu Srbije, na teritoriji opština Nova Varoš i Sjenica, prostire se Specijalni rezervat prirode „Uvac”, prirodno dobro od izuzetnog značaja prve kategorije. Na površini od 7.453 hektara i nadmorskoj visini od 760 do 1.322 metra ukazuju se zanimljivi pejzaži prirode, kanjon reke Uvac sa dolinama njenih pritoka, više jezera i pećina. Stoletne šume, retke biljke i razne vrste životinja čine ovaj deo Srbije jedinstvenim.

Ovaj predeo, od izuzetnog značaja po mnogo čemu, pokušaću da vam predstavim u delovima kako sam ih i pohodio. U pet kratkih foto-priča biće reči i slike o tri jezera reke Uvac (Uvačkom, Zlatarskom i Rodinjskom), dve pećine (Ušačka i Ledena) i naravno o kraljevima neba na ovim prostorima, beloglavim supovima.

Info

*Zvanična prezentacija **SRP „Uvac”** nalazi se na internet adresi: www.uvac.org.rs*
Kontakt autora teksta i fotografija:
www.facebook.com/vladimir.mijailovic

UVAČKO JEZERO NA LOKCIJI RASTOKA, VOALIJERI ZA SUPOVE I SELO BUKOVIK

Da bih vam što bolje dočarao svu lepotu predela oko Uvačkog jezera, po meni najlepšem od sva tri jezera koja su formirana od reke Uvac, odlučio sam da od pet priča o Specijalnom rezervatu prirode „Uvac” tri budu posvećene ovom jezeru i njegovoj okolini..

Pa, da krenemo redom. Ovaj put priča je sa lokacije Rastoka na kojoj se nalazi kamena brana HE „Uvac” koja formira Uvačko jezero gde smo posetili azil za beloglave supove, a kasnije uz jezero prošetali do sela Bukovik i uživali u pogledu sa vidikovca na mestu gde se Kladnička reka uliva u jezero.

MALO O JEZERU

Uvačko jezero je nastalo pregrađivanjem Uvca u selu Akmačići, na nadmorskoj visini od 985 metara. Brana je duga 160 i visoka 110 metara, a jezero je dugo 25 kilometara. Maksimalna dubina jezera iznosi 108 metara. Jezero je ispunilo duboku klisuru koju je Uvac usekao u krečnjački masiv sjeničke visoravni, pa i kanjonske delove ušća Veljušnice i Kladnice.

Valja napomenuti da reka Uvac izvire u selu Caričina, planina Ozren, na oko 1.460 mnv, i nakon prolaska kroz tri jezera, Uvačkog, Zlatarskog i Raoinjskog, uliva se u Lim na oko 440 mnv.

Voda akumulacionih jezera uglavnom se koristi za potrebe proizvodnje električne energije i vodosnabdevanja. Specijalni rezervat prirode „Uvac” je visokokvalitetno izvorište i predstavlja prirodni resurs od 500 miliona kubnih metara vode za piće.

Levo na ušće Kladnice, napred na produžetak jezera prema meandrama i desno prema brani

Oporavak nakon susreta sa surim orlom

Pogled na kladnički kanjon

DOBRODOŠLI!

Nakon desetak kilometara vožnje od Nove Varoši, vozeći preko sela Komarani, stižemo do jednog od ulaza u rezervat „Uvac”, na lokalitetu Rastoka, mesto gde pomenuta brana formira Uvačko jezero. Odmah tu iznad panoa sa dobrodošlicom je vrlo lep i uređen vidikovac gde ćemo doručkovati i malo baciti pogled na okolinu. Širok pogled, brana je ispred nas, gde prvo da krenemo?

VOALIJER - KAVEZI ZA AZIL BELOGLAVIH SUPOVA

Prva stanica će nam biti upravo tu, ispod brane, gde se voda iz jezera usmerava na turbine hidroelektrane „Uvac” instalisane snage 36 MW. Ali naše interesovanje nije struja i svi

Uvačko jezero

Pogled sa vidikovca

ti silni kilovati već azil za beloglave supove koji se nalazi u blizini.

Šta je beloglavi sup? Beloglavi sup (Gyps fulvus) je vrsta lešinara iz reda dnevnih grabljivica. Visine od 95 do 110 cm, ima raspon krila od 230 do čak 265 cm, skoro tri metra! Specijalni rezervat prirode „Uvac" je stavljen pod zaštitu, prevashodno da bi se očuvao i razmnožio beloglavi sup, najveća ptica koja živi u Srbiji.

Silazimo dole i za tren evo nas kod ovih lepotana u azilu… ručak je na stolu. Voalijeri, napravljeni od prostorija koje su nekada služile za odlaganje građevinskog materijala prilikom izgradnje brane, sada su njihov privremeni dom. Sa nama je i Mića iz čuvarske službe Rezervata „Uvac" bez kojih se ovde ne može ući. Izuzetan čovek, ljubitelj prirode i ovih moćnih kraljeva neba...

Ali čemu služi ovaj azil? Neke od ovih ptica su ovde na oporavku, neke su uhvaćene da bi bile obeležene i vraćene u prirodu, a neke će zauvek morati da ostanu tu… Svaka od njih ima neku svoju priču. Najzanimljivija je svakako o Živku, tačnije o Živki. Naime, kada je pre nekoliko godina jedan od ovih supova pronađen, kao mlada ptica, u kanjonu Trešnjice, sa slomljenim krilom, dali su mu ime Živko. Ali kada je Živko porastao, postao je prelepa Živka. Nakon oporavka Živka je vraćena u kanjon Trešnjice, ali se u prvi mah nije snašla u divljini i za hranu je sletela pravo u dvorište osnovne škole u Gornjoj Trešnjici gde su je deca hranila sendvičima... Vraćena je u azil na obuku za život u prirodi, gde posetioce često kroz žicu od kaveza čupka za pertle.

Ponekad na hranu u kavez ulete i ptice sa slobode. Na tavanici kaveza postoji otvor kroz koji uskaču, ali je povratak nemoguć (supolovka). Tada budu prstenovane, markirane i kao takve vraćene nazad u prirodu. Ali ima i onih koji nisu te sreće… Za jednog nesretnika nam je rečeno da je imao susret sa surim orlom koji mu je pokidao tetive na krilima tako da će ostatak života morati da provede u pešačenju po kavezu.

Mića bi nam pričao još dosta interesantnih priča o supovima, ali mi smo morali da nastavimo dalje - preko brane pa uz jezero prema selu Bukovik.

Ponekad na hranu u kavez ulete i ptice sa slobode. Kako li sam ja ovde dospeo?

PREMA SELU BUKOVIK…

Brana na Uvcu koju prelazimo je iskorišćena kao most i najkraća je veza između Nove Varoši i Ivanjice. Nakon što smo je prešli skrećemo desno makadamskim putem uz jezero prema selu. Za šetnju i pejzažne fotografije ovaj teren je više nego dobar… Idući dalje dočekuju nas nove životnje, ovaj put domaće, vezane čudno na jako čudnim mestima, ali tako valjda treba, ima ko misli o tome… Inače, ovaj kraj je poznat i po na daleko čuvenom zlatarskom siru, o kome se od skoro posle uspeha na Sajmu hrane u Italiji razmišlja kao o brendu. Pa, čestitamo!

Stižemo do jednog od zaseoka sela Bukovik, smeštenog na nadmorskoj visini od preko hiljadu metara, na mestu gde se Kladnička reka uliva u jezero. Kladnička reka nastaje od Studene i Radevske reke koje se sastaju kod sela Kladnica na nadmorskoj visini od 1.100 metara. Naš konačni cilj za ovaj put bio je vidikovac na samoj litici kraj zaseoka sela Bukovik, a na kraju kanjoskog dela Kladničke reke i ušća. Pogled vam neću objašnjavati, fotografije govore više od 1.000 reči. Ostavljam vas da uživate… Misija je završena!

U sledećem broju očekuje vas nova foto priča sa Balkana iz Specijalnog rezervata prirode „Uvac" - „Meandri Uvačkog jezera, stazom do Molitve…"

TEKST I FOTO: VLADIMIR MIJAILOVIĆ

Šesto kolo po snegu

*Blizu sto orijentiraca učestvovalo je na humanitarnm takmičenju održanom u **beogradskom izletištu Ada Ciganlija**...*

Šesto kolo Zimske lige održano je na Adi Ciganliji u Beogradu, 26. januara, u organizaciji OK „Magic Map". Na takmičenju je učestvovalo 96 takmičara. Takmičenje je održano u kategorijama: A - 7,9 km + 2,4 km memorija; B - 5,2 km + 1,1 km memorija; C - 2,2 km (bez memorije). Ova Zimska liga je posvećena našem tragično nastradalom drugaru Saši Palinkašu. Ovim putem želimo svima da vam se zahvalimo što ste došli na današnju trku u tolikom broju, i još jednom dokazali da su orijentirci ustvari jedna velika porodica, da smo tu i kad je teško i kad je lepo... Od startnine i prodaje krofni sakupljeno je nešto više od 46.000 dinara, a sav novac biće uplaćen Sašinoj porodici.

Uz još jedno veliko hvala pozivamo vas da dođete u još većem broju na sledeće 7. kolo na Košutnjaku u organizaciji OK „DIF".

FOTOGRAFIJE: MILJAN MIMIĆ

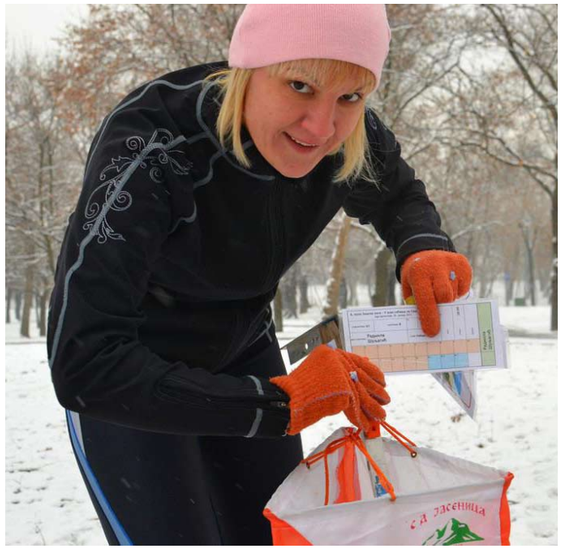

Pobednici

Kategorija A (28)
Blažo Maksimović (Rtanj RTA)
Sava Lazić (Jasenica JAS)
Dejan Popović (Rtanj RTA)

Kategorija B (35)
Nenad Mitrović (Individual IND)
Patrick (Pobeda POB)
Života Tasić (DIF DIF)

Kategorija C (33)
Srđan Marković (Pobeda POB)
Jovana Grozdanić (Pobeda POB)
Ivana Živanović (Magic Map MGM)

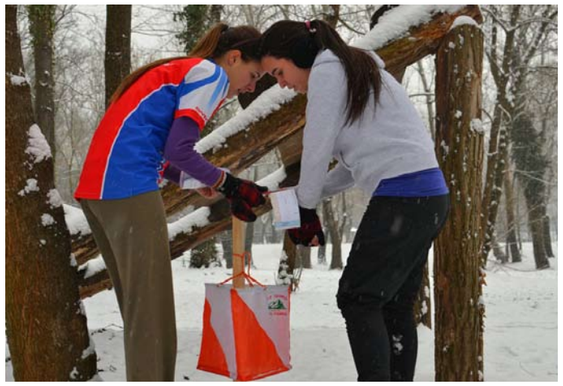

Tamo-amo po Srbiji

U prodaji je nova knjiga Aleksandra Damjanovića i Nade Damjanović! Ona je svojevrsni udžbenik o lepotama Srbije...

U uvodnom delu nove knjige Aleksandra Damjanovića i Nade Damjanović „Tamo-amo po Srbiji" stoji: ova knjiga nije ni dnevnik, ni vodič, ni štivo kome je jedini cilj da zabavi. Ona je sve to po malo. I više od toga – ona je udžbenik o lepotama Srbije.

Na 268 stranica punog kolora u knjizi se govori o mnogim, geografski različitim lokalitetima u Srbiji: planinama, rekama i jezerima, potajnicama, kanjonima i klisurama, vodopadima, pećinama, prirodnim kamenim mostovima – prerastima, ali i kulturnoj baštini i spomenicima, naseljima, o Belgijskoj pruzi, Mohovskom kanalu i sredokraći između ekvatora i pola.

Sve tekstove ilustruje više od 150 fotografija.

INFO
Knjiga se može naručiti telefonom:
+381(0)21/528-114,
+381(0)64/37-64-666
i na e-mail:
nadadamjanovic@sbb.rs
Cena knjige je 500 dinara

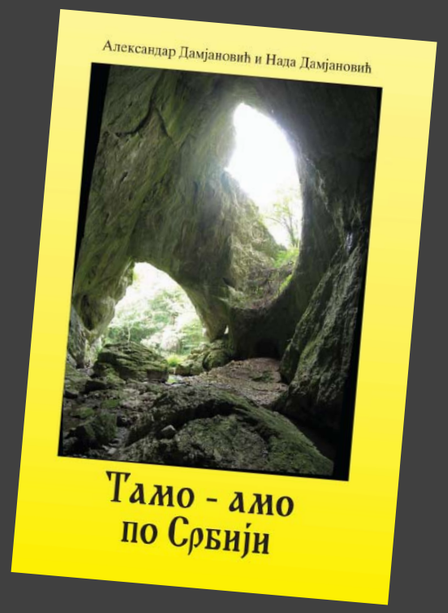

Splavarenje *na Dunjajecu*

Tekstovi Aleksandra Damjanovića i fotografije Nade Damjanović otvaraju nam prozor u svet!

U ovom broju vodimo vas na granicu Slovačke i Poljske, na prelepu divlju reku, sa pitomim ljudima...

Splavarenje u Slovačkoj... Kada se pomene splavarenje odmah se pomisli na naše krajeve, na reku Taru, Lim, na Ibar... Ali, splavarenje postoji i daleko severnije od nas, istina nešto drugačije, na reci koja se zove Dunajec (u prevodu sa slovačkog „Dunavac"), a koja nema nikakve veze sa velikom evropskom rekom, našim Dunavom.

Državna granica između Poljske i Slovačke ide planinskim grebenima Karpata, koji se ovde nazivaju Tatre. Tu visine uveliko prelaze 2.000 metara nad morem. Istočni deo granice između ovih država je znatno niži i ide preko preko oniskog prevoja - obronaka ove planine. Reka Dunajec izvire u Poljskoj ispod severnih vrhova Tatri. Teče najpre ka severoistoku, potom ka istoku, da bi pre ušća u Vislu imala severni pravac. Reka prolazi kroz poznati poljski skijaški centar Zakopane, a zatim teče istočnije i u dužini od oko 20 km prolazi kroz živopisnu klisuru, koja je istovremeno i granica Poljske i Slovačke. Ceo ovaj lepi i atraktivni predeo još davno pre Drugog svetskog rata proglašen je za Nacionalni park „Pienin". Interesantno je dodati da se istoimeni nacionalni park nalazi u obe države - i u Poljskoj, a i u Slovačkoj!

IZMEĐU SLOVAČKE I POLJSKE

Granični deo reke Dunajec u klisuri, gde reka ima veliki pad i mnogo brzaka, koristi se za splavarenje. Splavarenje ovde ima dugogodišnju tradiciju. Slovački splavari priznaju da je ta tradicija u Poljskoj duga oko 130 godina, a kod njih, Slovačkoj „samo" oko 80 godina!

Reka je ovde široka jedva 20-30 metara, a dubine su zavisno od vodostaja od pola, pa do nekoliko metara u brzacima.

Na reci su istovremeno i splavovi koji su pošli iz Poljske, a i splavovi iz Slovačke. Splavari su ogrnuti najčešće plavim, ručno izvezenim prslucima i plavim šeširima. Splavovi su isti po izgledu, a splavari istovetno obučeni. Da na svakom plovilu nema nacrtane zastave (kod Slovaka je to trobojka sa krstom, a kod Poljaka je zastava belo- crvena), teško bi ih razlikovali.

Poljaci polaze sa svoje teritorije, plove granicom, da bi splavarenje završili opet u svojoj zemlji. Dužina splavarenja je oko 25 km i ono za njih traje više od dva časa plovidbe. Za Slovake tura je kraća. Na slovačkoj strani splavarenje je dugo 11,5 km i traje nešto manje od sat i po plovidbe „Slovačka tura" počinje ukrcavanjem na splavove u mestu Majere, plovi se klisurom i završava na graničnoj rampi kod sela Lesnice, gde je i pešački prelaz. Ovde slovački splavovi završavaju put, dok poljski nesmetano plove dalje!

O SPLAVOVIMA I FRAJERKAMA

A, sada nešto više o samim splavovima! Nekada su i ovde, kao i kod nas na Drini, pravljeni splavovi od balvana sečenih u okolnim bogatim šumama. Splav se sastojao od 20 do 25 balvana čvrsto povezanih likom ili konopcima.

I danas splavove spuštaju dva splavara. Jedan je napred i zove se „prednjak", a pozadi je drugi, koji se zove „zadnjak". Napred je iskusniji i kvalitetniji splavar, a zadnjak je najčeće mladić, novajlija, koji uči splavarski zanat. Splavovi su, nekada, Dunajecom išli do ušća u Vislu i dalje sve do Baltičkog mora, gde su raskivani i pretovarani u brodove. Rekoše da su umorni splavari tu ostajali po nekoliko dana radi odmora i pronalazili „frajerku" (ljubavnicu). Posle svakog takvog puta dobijali bi po jedan ukras u obliku školjke koji se stavljao na šešir. I danas im se šeširi ukrašavaju na isti način, iako odavno broj školjkica ne predstavlja broj „frajerki".

Danas je situacija znatno drugčija. „Splav" i nije pravi splav. Čine ga pet uskih, dubokih i dugih čamaca od čamovih dasaka, uvezanih preko motke sa užadima u jednu celinu. Na pramac ovakvog splava stavljaju se smrekove grane. Na pitanje zašto se na pramac stavljaju ove grane, dobili smo logičan, ali i duhovit sledeći odgovor: grane smanjuju zapljuskivanje putnika na splavu pri prolazu kroz brzake. Ali, one i olakšavaju orijentaciju splavarima (u kom smeru treba ploviti), kada malo više popiju!

DUNAJEC JE DESNA PRITOKA REKE VISLE. ONA POČINJE KOD MESTA NOWY TARG NA SPOJU DVE KRATKE PLANINSKE REKE, CRNOG I BELOG DUNAJECA.

Šta još možete da radite?

Pored splavarenja, Dunajec i okolina nudi još mnogo interesantnih mogućnosti za uživanje u outdoor aktivnostima

Na Visokim i Niskim Tatrama nalaze se poznati centri za zimske sportove. U zavisnosti od sezone, otvoreni su od novembra do aprila. Više podataka o skijalištima u Slovačkoj potražite na ***OVOM LINKU***.

Kajak/kanu
Iznajmljivanje kajaka ili kanua moguće je gotovo na svakoj reci, ali posebnu atrakciju predstavlja centar za vodene sportove Liptovský Mikuláš u istoimenom gradu. Resort je otvoren od aprila do oktobra.
Web: www.raftingadventure.sk

Visoke i Niske Tatre Neposredna blizina masiva Tatri omogućava planinarenje, treking, bajking, kejving... Atraktivni su vrhovi Kriváň (2.494 m) i Rysy (2.499 m), te Gerlachovský štít (2.655), posebno izazovan i privlačan za alpiniste.
Za kontakt za smeštaj kliknite ***OVDE***

Ribolov Ko voli da peca, mogobrojna jezera i reke poput Dunava, Váha, Poprada, Hrona, Turieca, Orave ili Nitre, pravi su izbor.
Preporučujemo agenciju koja organizuje fishing odmore u Slovačkoj:
E-mail: info@enjoyslovakiatours.com
Web: www.enjoyslovakiatours.com

Preko ovako spojenih delova splava prebacuju se tri poprečne daske na kojima turisti sede. Na svakoj dasci sedi po pet ljudi, tako da jedan splav nosi po pravilu petnaest turista. Napred i pozadi stoje splavari sa dugim motkama, čakljama, kojima se po plitkom dnu odguruju i usmeravaju splav u željenom pravcu. (Splavari na našim rekama imaju primitivno sagrađena od motke i daske, ali i fiksirana vesla, kojima lakše manevrišu kroz bukove i brzake.)

NESTVARAN KRAJOLIK

Nedaleko od početka splavarenja prolazi se kroz dva sela. Ona su jedno naspram drugoga, na obe obale reke. Selo sa slovačke strane se zove Červeni Klaštor (Crveni Manastir), jer na obali reke postoji

dobro očuvani srednjovekovni manastir, zamak iz 14. veka. Između poljskog i slovačkog sela napravljen je nov, savremeno dizajnirani, pešački most preko koga se može ići iz jedne u drugu zemlju bez pasoša i bez pograničnih formalnosti. Dodadoše, to je do sada jedina vidljiva blagodet članstva u Evropskoj uniji!

Ovde nas splavari upozoriše na još jedan interesantan detalj. Na levoj, poljskoj obali reke, videsmo više šatora i razgolićenih kupača koji se brčkaju u dosta hladnom Dunajecu. Na slovačkoj strani - ni traga od kupača. Stariji splavar, koji ima zadatak i da obaveštava i zabavlja svoje saputnike, ovu pojavu je objasnio: Poljska se nalazi severnije, pa njihovim građanima dolazak na reku Dunajec znači dolazak u najjužniji deo zemlje, gde je leti najpogodnije za kupanje. Za Slovake, dolazak na Dunajec znači odlazak u najseverniji deo zemlje, pa zato nikome i ne pada na pamet da se u ledenoj vodi okupa. Zadovoljavaju se splavarenjem na opisanim splavovima, gumenim čamcima ili na dasci, u ronilačkoj opremi.

Ulaskom u klisuru voda sve brže teče. Splavari znalački upravljaju splavom. Reka ide pravo na skoro vertikalne stene. Došavši do njih naglo skreće, obilazi ih i dolazi do njih sa druge strane. Čini se da se vrtimo u krug.

Sa poljske strane reke vidi se jedan očuvani zamak. Splavari nam rekoše da je tu za vreme Drugog svetskog rata dolazio Hitler i provodio noći sa svojom „frajerkom" Evom Braun.

Kako tamo otputovati?

PUTOVANJE U SLOVAČKU JE VEOMA JEFTINO UKOLIKO PUTUJETE VOZOM. BIĆE VAM POTREBNO OKO 60 EVRA ZA PUT OD BEOGRADA DO POPRADA - GRADA U PODNOŽJU TATRI.

Dolazimo naspram troglave stene koja se visoko uzdiže iznad reke i zelenih obronaka. Rekoše nam da se vrh zove Tri kralja, jer su se u srednjem veku ovde sastali poljski, pruski i slovački kraljevi radi dogovora.

Brda oko nas su zelena. Samo na vrhovima štrče gole stene. Reka neprekidno menja pravac. Bukovi su čas jači, čas slabiji, a reka čas bučna, čas mirna. Uživamo...

U SUSRET GOROSTASNIM TATRAMA

Nešto kasnije u zelenilu brda ukazaše se stene nalik na kape katoličkih kaluđera-opata. Splavar nan ispriča jednu lepu legendu. Te stene su okamenjeni opati - kaluđeri. A, evo kako se to zbilo. U nedalekom Crvenom manastiru (Červeni Klaštor), živeli su kartuzijanski opati koji su se zavetovali Bogu da se lišavaju svih ovozemaljskih naslada, pa i razgovora. Bili su to opati koji ni međusobno ne razgovaraju - zavetovali su se i na večno ćutanje. Ali, starešina manastira primeti da opati često napuštaju manastir i dugo se zadržavaju van njega. Uhodeći svoje ljude, utvrdi da oni odlaze kod jedne čobanice i radije se zadržavaju kod nje, nego u postu i molitvi Bogu. Vrativši se u manastir, prokle ih i prokune. Bog mu usliši molbu i opate, kao i grešnu čobanicu, pretvori u stene.

Nedugo, iza ovih stena klisura se malo razmiče i Dunajec odlazi na sever, pa ulazi u ravnicu. Ovde je i granična rampa. Poljski splavovi nastaviše vožnju, a mi se sa slovačkim usidrismo na ravnoj obali, neposredno uz granicu. Dovde dolazi asfaltni put. Splavari rastavljaju splavove i kamionom vraćaju na polaznu tačku, za neku drugu turističku grupu.

Zadovoljni doživljenim mi odosmo do nedalekog, znalački uređenog restorana da se osvežimo i dočekamo autobus koji će nas vratiti u nedra gorostasnih Tatri. ■

MARKET

PRIPREMITE SE ZA OUTDOOR SEZONU

Zauzmite niski start

Sezona intenzivnih outdoor aktivnosti i kampinga je pred nama. Iskoristite priliku da pripremite opremu i dokupite sitnice koje će vaš boravak u prirodi učiniti komfornijim

Siti i bezbedni

Tokom dužeg boravka u prirodi pripremanje hrane posebno može da bude komplikovano. Obezbedite sitnice koje vam mogu pomoći da svakodnevno jedete svežu i ukusnu hranu. Od velike pomoći vam mogu biti razne novotarije i gedžeti, ali ne zaboravite prvu pomoć i konopac koji će dobiti pravu vrednost dok se budete borili sa mokrim vešom.

Hrana

Dehidrirane namirnice

Ako su vam mrske supe iz kesice, tu je uvek suvo povrće, koje se za tren oka može pretvoriti u osvežavajući obrok. Testo i „minut" pire krompir takođe su praktični i brzo se pripremaju.

Posuđe

Kombinacija alu - plastika

Setovi od aluminijuma idelani su upotrebu na gorioniku sa plamenom, dok se za čuvanje hrane koriste se isključivo delovi seta od PP plastike ili silikonskih masa. Tu su obično jedna velika posuda, dve za kuvanje na pari, dve za čuvanje hrane i izolovana ručka koja odgovara svim delovima seta u kojima je predviđeno zagrevanje.

Prva pomoć

Spremni na sve

Svaki komplet prve pomoći mora da sadrži nekoliko paketića sterilne gaze, trouglastu maramu, hanzaplast, lepljive flastere, nekoliko zavoja različite širine, PVC kesu i rukavice, makaze sa zaobljenim vrhom, zihernadle, zaštitno sredstvo za davanje veštačkog disanja, gel za opekotine, sredstvo za odbijanje insekata, papir i olovku, i po mogućstvu astro foliju.

Primus

Brzo pripremanje hrane

Postoji više tipova primusa u zavisnosti od toga u kakvim uslovima se koristi. Za temperature do 10 °C, može poslužiti bilo koji primus sa zamenjivim uloškom sa gorivom. Za ekstremne uslove potrebni su specijalni primusi u kojima se gorivo ne mrzne.

Filter za vodu

Čisto, čistije, filtrirano

Uklanja mikroorganizme i od čiste vode pravi pijaću. Nosićete manji teret

U odnosu kvalitet/cena preporučujemo filter za vodu Katadyn Hiker Pro Review. Cena: od 50 do 85 dolara.
www.katadyn.com

WEB

Toplo i udobno

Odeća (svi slojevi) i obuća treba da budu načinjeni od veštačkih materijala ili modifikovanih prirodnih vlakana kao što su vuna i ugljenik. Pored toga što su otporna na vlaženje i daleko manje upijaju vlagu, ovi materijali su i otporniji na habanje. Tokom hladnih dana oblačite se slojevito i izbegavajte pamučnu odeću jer ćete je lako pokvasiti, a teško osušiti. Iako mnogi zaziru od sintetike, danas, u moru najrazličitijih materijala, sigurno možete pronaći udobnu i praktičnu odeću.

Jakna

Vodo i vetro nepropusna

Višeslojna i nepromočiva, po mogućstvu sa zaštitnom membranom (impregnirana fabrički ili sprejom) i rajfešlusima za ventilaciju. Ovo je kratki opis skoro svake sportske jakne, ali razlika između savršene i „smrznut do koske" leži u detaljima. Obratite pažnju na sledeće:

1. **Pokrov za džepove** - ako obični rajfešlus nije prekriven „nadsteršnicom" ubrzo ćete imati pun džep vode
2. **Kapuljača** - ukoliko može da se skine, rajfešlus mora biti zaštićen jer će vam kiša curiti za vrat
3. **Štitnik rajfešlusa** - presudan za dobru zaštitu od vetra. Uvek birajte one koje se spajaju čičkom
4. **Manžetna** će sprečiti prodor hladnog vazduha u rukav i gubljenje toplote.

Polar

Neizostavni drugi sloj

Prvi sloj - onaj do kože (next to skin), predstavlja termoaktivni veš. Ovaj odevni predmet doslovce ima istu funkciju kao čarapa - da odvodi vlagu što dalje od tela. Drugi sloj ima presudnu ulogu, jer raspoređuje vlagu, kako ne bi došlo do kondenzacije spoljnog sloja (shell), koji je zbog „water & wind" barijere često slabije propusan. Polar, goroteks, mikrofiber ili neki drugi moderan materijal - sasvim svejedno, jer svi oni načelno rade po istom principu - raspršiv vodu i „sakrij" je u „džepove" koji se formiraju specifičnim tkanjem. Ovo je udoban i topao odevni predmet otporan i na slabije vlaženje spolja. Lako se suši i ne zadržava mirise i nečistoće.

Pantalone

Prednost za brzosušeće matrijale

Zimi pantalone od veštačkih vlakana, a leti tanak pamuk - pravilo je sa kojim će se složiti mnogi planinari. Bitno je da se pantalone brzo suše i ne zadržavaju nečistoće.

Čarape

Vuna nogu čuva

Dok pamuk zadržava vlagu, a sintetika sav znoj odvodi direktno u cipele što vremenom izaziva ne baš prijatne efekte, vuna se pokazala idelanim materijalom. Naime, ovaj prirodni materijal može da upije i do 40% vlage u odnosu na svoju masu a da pri tome nema osećaja vlažnosti.

Cipele

Udobna i pouzdana

Pored toliko modela i sredstava za održavanje obuće, nema razloga da vam noga šljapka u cipeli. Uvek se opredelite za kvalitet i udobnost, jer će to biti cipele koje će vas, uz dobro održavanje, sigurno godinama služiti.

Marketing i oglašavanje

Ukoliko želite da vaši proizvodi budu testirani i predstavljeni u rubrici Market, prijavite se na e-mail adresu:
magazin@mojaplaneta.net
Uslove oglašavanja pogledajte na linku:
mojaplaneta.net/marketing

Suvo i komforno

Pažljivo birajte mesto za kamp i dobro očistite zemlju gde ste namerili da podignete šator. Uklonite kamenje, korenje i stabljike biljaka koje bi mogle da vam oštete šator i probuše podmetač. Takođe, izbegavajte duboke hladovine i uvale, jer će vam šator biti vlažan. Ukoliko imate nov šator, podignite ga jednom pre nego što odete u prirodu, kako biste bili spremni ako to budete radili po mraku ili pri nepogodama.

Šator

Naša kuća putujuća

Pre nego što kupite šator, prvo treba da odlučite kakav tip vam je potreban. Glavne smernice su vam odgovori na pitanja: koliko osoba će ga koristiti, u kakvim uslovima i kakve mere zaštite želite. Takođe, od presudnog značaja je i njegova težina, jer čak i ultralaki dva do tri kilograma, mogu da budu veliki teret tokom celodnevnog hodanja. Birajte modele sa nepromočivim pokrovom, kako ne biste morali da dokupljujete cirade i razvlačite najlone. Puno će vam značiti i takozvani „suvi ulaz", gde možete da držite ranac i povećate komfor vašeg šatora. Izbegavajte da u šatoru držite hranu. Pored toga što postoji velika mogućnost da će se pokvariti zbog toplote, njeni mirisi privlače životinje.

Vreća

Svoj na svome

Većina planinara nosi svoju vreću čak i kada spava u udobnom planinarskom domu i to iz čisto higijenskih razloga. U takvim prilikama je dovoljna i tanja vreća, jer se uvek možete utopliti ćebetom. Međutim, u šatoru nikada ne treba eksperimentisati, a posebno u prelaznim godišnjim dobima, kada vas može iznenaditi i mraz. Prilikom kupovine, uvek birajte sintetička vlakna, jer se ona lakše peru i suše, i nema specijalne procedure čuvanja, što je slučaj sa perjanim vrećama. Mumija ili karavanka - zavisi od afiniteta, ali je za korišćenje u oštirjim uslovima presudno da ima kapuljču sa patentom za stezanje.

Ranac

Sve je pri ruci

Birajte rančeve sa što više džepova i pomoćnih pregrada, kako bi vam sve potrebne sitnice uvek bile pri ruci. Čak i kada se radi o rancima srednje veličine, birajte one modele koji imaju dve komore odvojene pregradom sa rajfešlusom. Cirada za kišu je obavezna i danas je imaju svi modeli, bez obzira na veličinu ranca.

Čeona lampa

Svetlo u tami

Pouzdana lampa koja štedi baterije (LED) i pruža pristojno osvetljenje.

Podmetač

Izaberite udobnost

Pored gomile sunđerastih materijala, tu su i dušeci, čije vam naduvanjanje neće uzeti mnogo vremena, a pružiće vam neophodnu udobnost i termo izolaciju.

Kažite zbogom žuljevima

Nakon višesatno kiseljenja u vlažnim cipelama, pravi je podvig ne zaraditi bar jedan žulj. Ukoliko poštujete par jednostavnih pravila postoji velika šansa da prođete bez posledica

{ Blic podsetnik }

Izbegnite iznenađenja

Tokom višednevnih akcija koje zahtevaju mnogo hodanja obično se javljaju problemi sa stopalima čak i ukoliko nosite udobne i dobro razgažene cipele. Mogu se javiti žuljevi, nagnječenja i iritacije kože. Uzroci tome su vlaga, dugotrajno trenje i često neodgovarajuća higijena. Ukoliko čizme nisu dovoljno stegnute, tokom dužeg spuštanja javlja se pritisak na prstima, što često dovodi do bolnog otoka, modrenja noktiju i žuljeva. To sve ne bi bilo tako strašno da sutra ne treba da obujete iste te cipele i pregazite nove kilometre.

>> **Pripremite se na vreme** Kada započinjete pakovanje, u prvu pomoć obavezno ubacite odgovarajuću „nožnu kozmetiku". Tu podrazumevamo blagi sapun za noge (ukoliko je moguće korišćenje vode), losion ili antigljivičnu mast, te mast sa cink-oksidom koji dobro suši povrede na koži i pospešuje zarastanje.

>> **Reagujte blagovremeno** Uredno isecite nokte na nogama. Na problematična mesta zalepite flastere.

>> **Suvo i čisto** - to je glavno pravilo koje će vam sačuvati noge. Preporučuje se da se u svim prilikama nose po dva para čarapa (tanke, a preko njih deblje), te da kada god ste u prilici pokušate da osušite noge na vazduhu. Nakon ture, operite noge, osušite ih i namažite losionom ili antigljivičnom kremom. Nemojte koristiti jake sapune ili sredstva za negu nogu koja do tada nikada niste testirali, pošto mogu izazvati alergijske reakcije.

Mali problem lako postaje veliki

Zgužvana čarapa zbog slabo stegnute čizme, suviše zategnuta pertla, nelagoda u cipeli koja vas nikada do sada nije žuljala? Nije sramota skrenuti sa staze, izuti se i rešiti ono što vas muči, jer mali problem veoma lako preraste u veliki. Znoj često može da izazove neprijatan ojed između prstiju. Nemojte koristiti talkove i slična sredstva, jer ćete izazvati kontraefekat. Talk će se zgrudvati i pojačati trenje i među prstima javiće se otvorene rane. Takođe nemojte koristiti ni alkohol jer će izazvati iritaciju kože. Najbolje je da samo osušite noge na vazduhu i obujete suve čarape (kliknite na sličicu).

Sredite žuljeve

Ukoliko nakon pešačenja imate žuljeve - pobrinite se za njih. Dezinfikovanom iglom pažljivo probušite plik i istisnite tečnost. Odvojena koža će se ubrzo zalepiti, a sutradan je samo zaštitite flasterom. Ukoliko niste sigurni kako se to radi, pogledajte na klipu (kliknite na sličicu).

Ukoliko niste stručnjak za oblepljivanje velikih površina kože flasterom prepustite to nekome ko je upućeniji jer ćete nepravilnim lepljenjem napraviti još veću štetu (kliknite na sličicu).

Pertlanje i raspertlavanje

Uzrok nelagodnosti u planinarskoj cipeli može da bude i neodgovarajuće pertlanje. Ukoliko suviše stegnete čvor, postoji mogućnost da prekinete cirkulaciju, a ako vam je cipela labava - zaradićete žuljeve, modre prste i nabijene nokte. Takođe, postoji opasnosti od povrede zgloba. Evo nekoliko predloga kako možete da vežete čizmu, a da ne trpite posledice. Spot je na engleskom jeziku, ali se dobro vidi demonstracija nekoliko načina vezivanja pertli, pa nećete imati problema sa razumevanjem čak i ukoliko ne znate engleski.

Vesnik proleća

Naučite da prepoznate, uberete i upotrebite samoniklo jestivo i lekovito bilje, upoznajte raskoš sveta šumskih pečurki... U ovom broju upoznajte biljku ***jagorčevinu****...*

Jagorčevina, jaglac, jaglika, jagliče (Primula vulgaris) višegodišnja je zeljasta, do 15 cm visoka biljka, sa prizemnim jajastim listovima složenim u rozetu i žutim petolatičnim cvetovima na belkastim sočnim peteljkama, koji se pojavljuju među prvima posle snega.

U vreme cvetanja (do aprila – maja, zavisno os staništa) listovi su kraći, a kasnije budu veći. Na planinama raste pravi (Primula elatior i Primula veris) – sa jednom do više cvetnih stabljika na kojima bude cvetni buket, savijen na dole, a niže obični jaglac (Primula vulgaris) – sa više pojedinačnih cvetova, bez posebne stabljike.

Primula elatior

Primula veris

STANIŠTA: Raste na različitim nadmorskim visinama - od brda do visokih planina, na sunčanim i suvim predelima, svetlim šumama, proplancima, livadama i pašnjacima. Kultivisan je, u raznim bojama cveta, i koristi se za baštensko – ukrasne potrebe, pa se može naći i u dvorištima i parkovima – kao ukrasno cveće.

Jedan je od vesnika proleća, pa mu kao takvom dosta brzo prođe vreme cvetanja. Listovi se zadržavaju duže i budu veći posle završetka faze cvetanja.

BERE SE: Nadzemni deo biljke (za čaj i koren), u rano proleće sa cvetovima, a kasnije samo mladi listovi iz sredine rozete.

UPOTREBA U ISHRANI

Sveži mladi listovi za mešane salate, supe i variva. Zbog prisustva saponizida ne treba preterivati u količini. Najbolje je mlade listove jagliča koristiti kao dodatak salatama i sl., kada je dovoljno do desetak listova za podmirenje dnevnih potreba vitaminom C.

Cvetovima (bez čašice) mogu se ukrašavati razna jela. Treba znati i da se količina vitamina C u listovima, do polovine leta, povećava i do 500 mg, posle čega postupno pada do 200 mg. Dakle, u ishrani jaglac treba pre svega vrednovati kao antiskorbutični dodatak jelima, a ne kao osnov nekog recepta.

UPOTREBA U LEČENjU

Za prekomernu sluz (naročito koren), plućne bolesti i gripozna stanja, čišćenje krvi, izbacivanje otrovnih supstanci koje podstiču razvoj gihta i reumatizma.

Radenko Lazić

VIŠE INFORMACIJA O KONCEPTU ISHRANA IZ PRIRODE „SREMUŠ" MOŽETE PRONAĆI NA: WWW.SREMUS.ORG

REKLI SU O SREMUŠU

NI JEDNA BILJKA NA ZEMLJI NIJE TAKO DELOTVORNA ZA ČIŠĆENJE ŽELUCA, CREVA I KRVI KAO DIVLJI LUK

U lisnim dlačicama ima specifičnog ulja koje može izazvati svrab na koži, što treba da znaju oni koji imaju osetljivu kožu. Suši se u hladu na promaji u tankom sloju i uz češće menjanje podloge, naročito ako se suši cvet.

SADRŽI: U 100 grama sveže biljke ima: vitamina C = 305 mg, karotina = 2,75 mg, belančevina = 1,92 g, masti = 0,80 g, ugljenih hidrata = 7,84 g, cal = 44. Ima saponina (naročito u korenu), eteričnog ulja, ciklamina, primula kamfora, primula kiselina i dr.

OPREZ: Prilikom branja nepotreban, u ishrani treba ga korisitit kontrolisano. ■

Još po nešto iz narodne medicine

Prisustvo saponina (naročito) u korenu jagliča, ako se ne preteruje, veoma pomaže kod rastvaranja sluzi.

Kao primula, jagliče u rano proleće pomaže kod katara, prekomerne sluzi, kašlja, gripoznih stanja, a posebno je korisno što nadoknađuje istrošeni vitamin C.

Samostalno ili sa drugim proletnjim lekovitim biljkama jagliče je odlično sredstvo za prolećno čišćenje krvi. Cvetovi jagliča potopljeni u dobro domaće vino odlično su sredstvo za jačanje srca.

Planinski vrhovi *u Srbiji*

Iz štampe je izašla knjiga Ise Planića „Planinarski vrhovi Srbije", koja je svojevrsni podsetnik i spisak atraktivnih planinarskih destinacija...

Knjiga „Planinski vrhovi Srbije", autora Ise Planića detaljno opisuje planinski reljef Srbije i urađena je kao vodič, prvenstveno namenjen planinarima, ali u mnogome može da pomogne i rekreativcima i ostalim zaljubljenicima u prirodu. Ovo je pre svega spisak vrhova, bez njihove kategorizacije, jer je, kako kaže autor, knjiga zamišljena kao podsetnik, priručnik i baza podataka koja planinarskoj i široj javnosti ukazuje na bogatstvo i raznolikost planinskih predela Srbije.

Cena knjige je 1.000 dinara.
Knjigu možete da poručitre od autora putem sledećih kontakata
e-maila: planiciso@hotmail.com
Ili telefona: 065/809-40-65

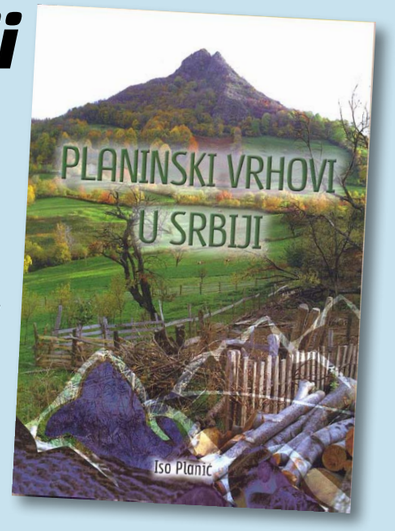

PUTOVANJA

PHOTO: ROBERT ZIMERSKI

Poljska

Minja Tomić

PROFESOR GEOGRAFIJE, BLOGER, PUTNIK NAMERNIK, SLUČAJNI TURISTA, TEST VOZAČ RAZNIH BEDEKERA

Lep kao Krakov

Zaštitnica Varšave; Dole: Spomenik herojima Drugog svetskog rata u Varšavi

Malbork

Poljska narodna nošnja

Staro i novo... slava, raskoš, uništenje, obnova, upornost... ponovo raskoš! Poljska - od legendi, mitologije i čuda, do najokrutnije realnosti...

Krakov, nekadašnja prestonica Poljske, sa svojim predivnim starim delom grada, koji je deo UNESCO-ve svetske kulturne baštine, poput nekog prastarog sna obuzima duh i oplemenjuje na samo sebi svojstven način. Prošlost, tradicija, legende dišu ulicama Krakova i vrlo brzo, hteli to ili ne, postajete deo stvarnog i nestvarnog sveta. Čipkasti krovovi, sunčani časovnici na zidovima, tornjevi uzdignuti visoko u nebo, zvonici, zvuci – stvarnih a tako nestvarnih melodija, svemu tome daju nekakvu posebnu bajkovitu draž. Mladost grada meri se vekovima.

Mnoge vojske prošle su najvećim srednjovekovnim trgom u Evropi, Trgom Rinek, i svaka od njih ostavila je ponešto svoje. Opkoljen zgradama različitih stilova dobija posebnu notu živosti. Svaka druga kuća je spomenik ili muzej, a u jednoj od njih nalazi se i galerija sa Leonardo da Vinčijevom (Dama sa hermelinom) i Rembrantovom slikom (Pejzaz pred buru).

Gotsko zdanje od crvene cigle sa lučnim svodovima i malom fontanom u dvorištu – Jagelonski je univerzitet iz 14. veka, mesto gde je Nikola Kopernik stvarao svoju Teoriju o kretanju nebeskih tela, a Ivo Andrić upisao prvu godinu filozofskih studija.

Jedna uličica sa trga vodi do velelepnog dvorca Vavel, na istoimenom brdu, koje se izdiže iznad Visle i u kojem sve odiše raskošnim simbolima moći kraljevske rezidencije. A to je upravo i mesto na kojem počinje bajka… Nekada davno, u dubokoj jami pod stenom na kojoj je sagrađen Vavel, živeo je strašni zmaj. Ovo nemilosrdno čudovište proždiralo je sve što bi mu došlo pod zub, sve dok Knez Grakh (Krak, po kome je grad navodno dobio ime) nije odlučio da ga ubije obećavši nagradu onome ko to učini. Mnogi su vitezovi pokušavali, ali uspelo je tek običnom mladiću koji se dosetio da vunu ovce natopi sumporom i katranom. Kada ju je gladni zmaj pojeo, vatra je počela da mu uništava stomak. Tada je, popivši previše vode iz Visle - pukao!

Na vrhu se nalazi Zigmuntova kula sa pet zvona, koja, po legendi, svojom zvonjavom tera oblake i donosi lepo vreme. Svaka devojka koja dotakne klatno biće srećna u ljubavi.

Jevrejska četvrt Kazimierz, puna je detalja i skrivenih mesta čije su uske ulice prikazane u mnogim filmskim ostvarenjima, nažalost, uglavnom obavijenim tematikom stradanja ovog naroda tokom Drugog svetskog rata.

PHOTO: CAMERON WOODWORTH, POLANDMFA, DANIEL GIERCZYK

VELIKA MAZURSKA JEZERA NA SEVEROISTOKU POLJSKE NAJVEĆI SU JEZERSKI SISTEM U DRŽAVI. REČ JE O PREDIVNOM KRAJOLIKU PREPUNOM BRDA, ŠUMA, FARMI I JEZERA, OD KOJIH SU MNOGA POVEZANA MREŽOM KANALA I REKA.

PAKAO NA ZEMLJI

Ne tako davno, u prošlom veku, Nemci rekoše Jevrejima da se ukrcaju u voz kako bi otputovali na neko lepše mesto... Iako je bajkovit početak obećavao završnicu u stilu „živeli su srećno do kraja života", tok i sam završetak priče ipak poprimaju karakteristike pravog horora.

Provincijski gradić Osvjenćim (Aušvic) poznat je širom sveta po neverovatnom zlu i nečovečnosti koja se dogodila u najvećem, nacističkom, takozvanom, radnom logoru za istrebljenje. Aušvic-Birkenau se nalazi na oko sat i po vožnje od Krakova. Prolaskom kroz kapiju sa natpisom „Arbeit macht frei" (Rad oslobađa) počinje suočavanje sa najgorom noćnom morom, košmarom iz kojeg se budite sa tugom u srcu, a pomalo i osećajem gađenja prema kompletnom ljudskom rodu…

Kompleks se sastoji od paviljona označenih brojevima, danas sređenih za potrebe muzeja, osim jednog koji je zadržao autentičan izgled. U Aušvicu postoji samo jedan krematorijum koji je restauriran, jer nacisti su vešto prikrili dokaze o svom zločinu. S obzirom da je krematorijum mogao da spali „samo" hiljadu leševa dnevno, logor je ubrzo postao prenatrpan. Zbog toga je, svega par kilometara dalje, izgrađen još jedan - gori od pakla - Birkenau, sa još četiri krematorijuma. UNESKO je ovaj logor 1979. godine proglasio delom Svetske baštine pod imenom „Aušvic-Birkenau - nemački nacistički koncentracioni logor smrti".

GRAD SLOVENSKE DUŠE

Varšava, glavni grad najveće države u Centralnoj Evropi, nalazi se na obalama reke Visle. Prema predanju, osnovalo ju je dvoje ljubavnika – Wars i Zawa, iz kombinacije čijih je imena proizašlo i ime grada. Kratke, ali bogate i često tragične istorije, spaljivan i osvajan, spoj starog i novog, građanskog, sovjetskog i poslovno-urbanog, Varšavu čini gradom u kome se lepota i bol mešaju na onaj jedinstven, tako poznat, slovenski način.

Nakon Drugog svetskog rata doslovno je iz pepela izrasla u svetsku metropolu – lepša, blještavija i modernija nego što je bila. Naime, njen najstariji deo, Stari grad, koji je za vreme Drugog svetskog rata bio, doslovno, sravnjen sa zemljom, renoviran je u potpunosti. Zgrade su obnovljene u duhu autohtonog doba, te sada sve izgleda kao da se vreme zaustavilo negde u srednjem veku.

Moderna Varšava

Stara legenda kaže da su jednom pre mnogo, mnogo godina, dve sirene, koje su živele u dubinama mora, doplivale do obala Baltika. Jedna od njih odlučila je da pliva dalje ka Ketegatu i Skageraku, te se zaustavila na ulasku u luku Kopenhagena. Druga sirena doplivala je do obale Gdanjska, a zatim nastavila uzvodno, rekom Vislom. U podnožju današnjeg Starog grada, odlučila je da se odmori. Predeo joj se dopao, te je rešila da tu i ostane. Stari ribari su primetili da je, kada god bi pecali, neko podizao talase na reci Visli, i tako mrsio njihove razapete mreže, a ulovljenu ribu oslobađao. Odlučili su da uhvate zločinca. Međutim, čuvši božanstvenu melodiju i videvši prelepu sirenu, odustali su od svojih planova. Ali, jednog dana, neki bogati trgovac ploveći obalama Visle, primeti je. Očaran njenom melodijom, odmah je skovao plan kako da uveća svoje bogatstvo. I tako, zarobljena u drvenom sanduku pohlepnog trgovca, mala sirena je plakala iz noći u noć. Ali jednog dana jednom mladiću, ribarevom sinu, pođe od ruke da je oslobodi. U znak zahvalnosti, sirena je obećala ljudima koji su joj spasili život, da će, kada god im bude bila potrebna pomoć, ona doći da ih zaštiti... I tako, kaže legenda, Varšava je dobila svog zaštitnika - sirenu naoružanu štitom i mačem.

VISOKE TATRE

Nekada davno, poteče krv između dva ratoborna slovenska plemena, te jedno od njih prokle slovenskog boga zemlje - Velesa. Jednog dana među njih, među dva brata, spusti se Svarog – bog Sunca i reče: „Uvek ćete pričati istim jezikom ali zajedno živeti nećete, ako se ikada i budete spajali vaši sinovi će umirati od mača moga. Molićete se istome bogu, ali u istoj crkvi nećete biti".

Visoke Tatre

PHOTO: POLANDMFA, DAVEANDROMEDA

Ko je prokleo Velesa znale su samo njihove žene, koje je Svarog za osvetu ubio i zakopao negde na na Tatrama. Tako dolazimo do mesta Zakopane - zimskog turističkog centra Poljske.

Sa stenovitim snežnim vrhovima, živopisnim jezerima, vodopadima i dolinama, Visoke Tatre svrstavaju se u jedno od najlepših prirodnih rezervata zemlje. Oko 250 kilometara staza za pešačenje i veliki broj staza za skijanje zadovoljavaju potrebe i najzahtevnijih planinara i skijaša.

Zimi, postoje brojni ski liftovi i savršeni uslovi za skijanje kako za iskusne skijaše tako i početnike, dok leti okuplja planinare penjače na Visoke Tatre.

Pastoralni krajolici zelenih, planinskih proplanaka na granici sa susednom Slovačkom, raj su za romantičare, usamljenike, ali i zaljubljenike u prirodu. Čitav kraj postao je poznat i po tradicionalnim, starim drvenim crkvama od kojih su neke nedavno uvrštene na listu UNESCO svetske kulturne baštine. Bezvremeni predeli Beskida spadaju u neke od najizolovanijih delova Evrope. Regija nudi odlične uslove za sve željne odmora, kako za ljubitelje zimskih sportova, tako i za šetače i planinare. Ovde se nalazi čuveni manastir Jasna Gora - mesto hodočašća sa ikonom Crne Madone iz 17. veka, zaštitnice Poljske. Za većinu Poljaka, ovo je važno hodočašće.

Mazurska jezera

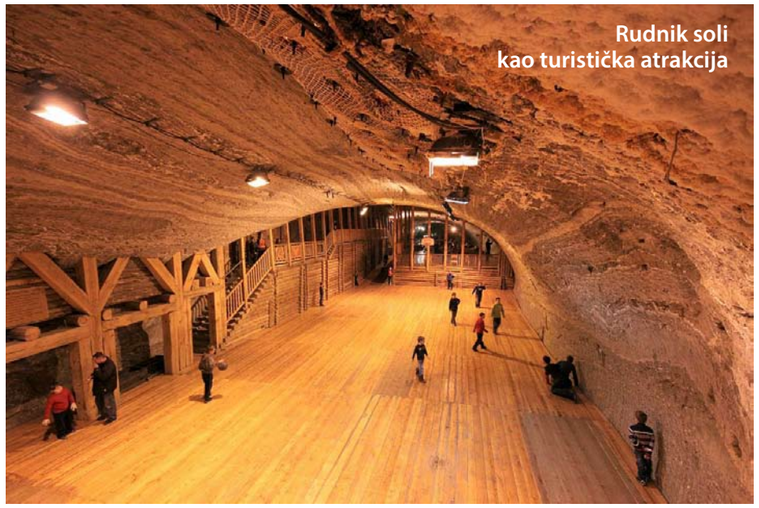
Rudnik soli kao turistička atrakcija

PHOTO: POLANDMFA, RADOSLAW MACIEJEWSK

MAZURSKA JEZERA

Jezerska oblast sa više od 2.000 jezera, nalazi se u severoistočnom delu zemlje, u pokrajini Mazuriji. Mazurska jezera su zbog svojih prirodnih lepota stekla turistički značaj i cela oblast oko njih proglašena je nacionalnim parkom. Oblast je nedavno uvrštena među finaliste na listi novih Sedam svetskih čuda prirode, koju je organizovao UNESCO. Slikovita priroda oko jezera omiljena je među ljubiteljima jedrenja, pecanja, ali i za bicikliste, šetače i sve one koji vole mir, tišinu i netaknutu prirodu. Osim vodenih sportova, u okolini jezera postoji i nekoliko istorijskih znamenitosti: tvrđave - zamkovi, prelepa barokna crkva i Hitlerov vojni štab.

RUDNIK VELIČKA

Legenda kaže da je mađarska princeza Kinga trebalo je da se uda za vladara Krakova, ali je htela da ponese nekakav dragoceni dar za svoga verenika. Pošto je Poljska bila prosperitetna zemlja a njeni stanovnici imali svega osim soli, Kinga je zamolila svoga oca da joj u miraz da rudnik soli, što on i učini. U blizini Krakova, u Velički, naredila je svojim ljudima da iskopaju duboku jamu. Rudari su upravo na tom mestu pronašli so...

Počeci eksploatacije soli u regionu u blizini Veličke, datiraju još iz 3500. godine pre nove ere, tako da je ovo najstariji aktivni rudnik u Evropi. Podzemni svet uskih hodnika, lavirinata, džinovskih pećina, jezera pod zemljom, kapela sa skulpturama izrađenim u kristalima soli i bogatom ornamentikom uklesanom u stene soli, jedinstvena akustika koja slušanje muzike ovde čini izuzetnim doživljajem. Ne, nije to samo običan rudnik… to je pravo umetničko delo!

Rudnik je pod zaštitom UNESCO i proglašen istorijskim spomenikom Poljske 1994. godine.

GDANJSK

Poput mini-države za sebe, Gdanjsk ima jedinstveni šmek koji ga odvaja od drugih gradova u Poljskoj. Vekovi morskih doba, ulice sa izrazito ne-poljskom arhitekturom daju posebnu atmosferu. Najlepši je grad na Baltiku i najveća poljska luka. Nalazi se na mestu nekadašnje granice između Germana i Zapadnih Slovena, pa se i danas oseća jak nemački uticaj.

Stari grad sa starim, visokim trgovačkim kućama neodoljivo podseća na Holandiju. S obzirom da je tokom Drugog svetskog rata bio žestoko bombardovan, posleratni konzervatori uspeli da donekle vrate prvobitan izgled starog Gdanjska. Zapravo, Drugi svetski rat počeo je upravo ovde u Gdanjsku, a danas mnogi posetioci odlaze na Vesterplate - poluostrvo na kom su Nemci otvorili vatru na Poljski garnizon 1. septembra 1939. godine.

Putnici dolaze izdaleka da šetaju uzanim kaldrmisanim ulicama grada, da zapanjeni posmatraju velike crkve od crvene cigle, obilaze istorijske četvrti okružene elegantnim uzanim zgradama, da vide živopisne fasade i kuće koje potiču još iz doba renesanse, da se zavuku u živopisne kafiće, prodavnice ćilibara i intrigantne muzeje. Bazylika Mariacka (Bazilika Svete Marije) najveća je crkva na svetu sagrađena od cigle. Kolosalna bazilika duga je preko 100 metara, a unutra može da stane 25.000 ljudi. Temelji ove crkve postavljeni su sredinom 14. veka, a gradnja je trajala idućih 100 godina. Sve do Drugog svetskog rata crkva je bila u odličnom stanju, a onda je stradala nakon ulaska Crvene armije u grad.

Nedaleko od Gdanjska u mestu Malbork nalazi se istoimena srednjovekovna tvrđava tevtonskih vitezova, koja važi za najveći zamak na svetu. Građen je od 13. veka, za vreme Krstaških ratova, a završen 1406. godine. Zamak je uvršten na listu UNESCO svetske kulturne baštine. ■

Gdanjsk

Kako tamo otputovati?

U ZAVISNOSTI OD AVIOPREVOZNIKA, BIĆE VAM POTREBNO OKO 80 EVRA ZA PUTOVANJE U VARŠAVU LOW BUDGET KOMPANIJOM SA RANIJOM REZERVACIJOM. SA DRUGE STRANE, PUTOVANJE VOZOM KOŠTAĆE VAS OKO 100 EVRA. VOŽNJA AUTOBUSOM JE MOGUĆA, ALI VEOMA NAPORNA, PA VAM SAVETUJEMO DA BIRATE VOZ. ILI AVION.

Kuhinja

Hronike opisuju srednjevekovnu poljsku kuhinju kao veoma tešku, koju karakterišu česta upotreba mesa i žitarica, poput griza. U Poljskoj, u to doba, voda je bila dosta zagađena, pa je u velikoj upotrebi bilo pivo, koje se razlikovalo od današnjeg jer nije bilo gazirano, a pila su ga i deca. Razne vrste mesa, jela od testa i čorbe deo su slovenske tradicionalne kuhinje, pa tako i Poljske.
Barszcz - čorba od cvekle, Chlodnik - hladna čorba od pavlake, mladih listova cvekle, ploda cvekle, krastavaca i usitnjenih svežih začina, Rosól - kokošja čorba, Zupa grzybowa - čorba od različitih vrsta gljiva, Zupa ogórkowa - čorba od kiselih, usoljenih krastavaca, često sa svinjskim mesom, Žur - kisela čorba od raženog brašna s belim kobasicama i tvrdo kuvanim jajima, Žurek - sličan žuru, ali s dodatkom krompira, u nekim delovima Poljske i sa gljivama.
Najpoznatije mesno jelo je kotlet schabowy - svinjski odrezak paniran i serviran s krompirom. Pieczony schab, sledeći veliki mesni specijalitet, je pečena svinjetina punjena suvim šljivama. Nadaleko su poznati golonka ili kuvana kolenica i kaszanka ili krvavica, nekada seoska hrana, a danas specijalitet najotmjenijih restorana. Goveđi specijalitet su zrazy zawijane - dinstane rolade od govedine punjene kiselim krastavcima, kobasicom i gljivama i servirane s grubo mlevenom heljdinom krupicom.
Kaczka po krakowsku je dinstana patka s gljivama.
Jastučići - pierogi od testa su nezaobilazan specijalitet poljske kuhinje. Prave se od testa za rezance, mogu biti nadeveni mlevenim mesom, usitnjenim kupusom pomešanim s gljivama, svežim sirom ili voćem.

Schabowy - štagod

Vodka i pivo

Poljaci vole vodku. Čistu. Najpoznatiji brendovi su: Chopin vodka, Belvedere, Luksusowa, Wyborowa, Cracovia. Popularne su i aromatične votke: Žubrówka je votka s travama ubranim u nacionalnom parku Bialowieža u kojem živi jedina vrsta evropskog bizona - žubra, koji se tom travom hrani, a Goldwasser iz Gdanjska sadrži čestice dvadesetdvokaratnog zlata. Pablo Picaso je jednom rekao da su tri najizuzetnije stvari iz prve polovine 20. veka: bluz, kubizam i poljska votka.
Među brojnim pivarama najpoznatije su Żywiec, Warka i Elblag. Poljaci vole da piju pivo. Specifično je to što ga često mešaju sa sirupom od maline ili đumbira.

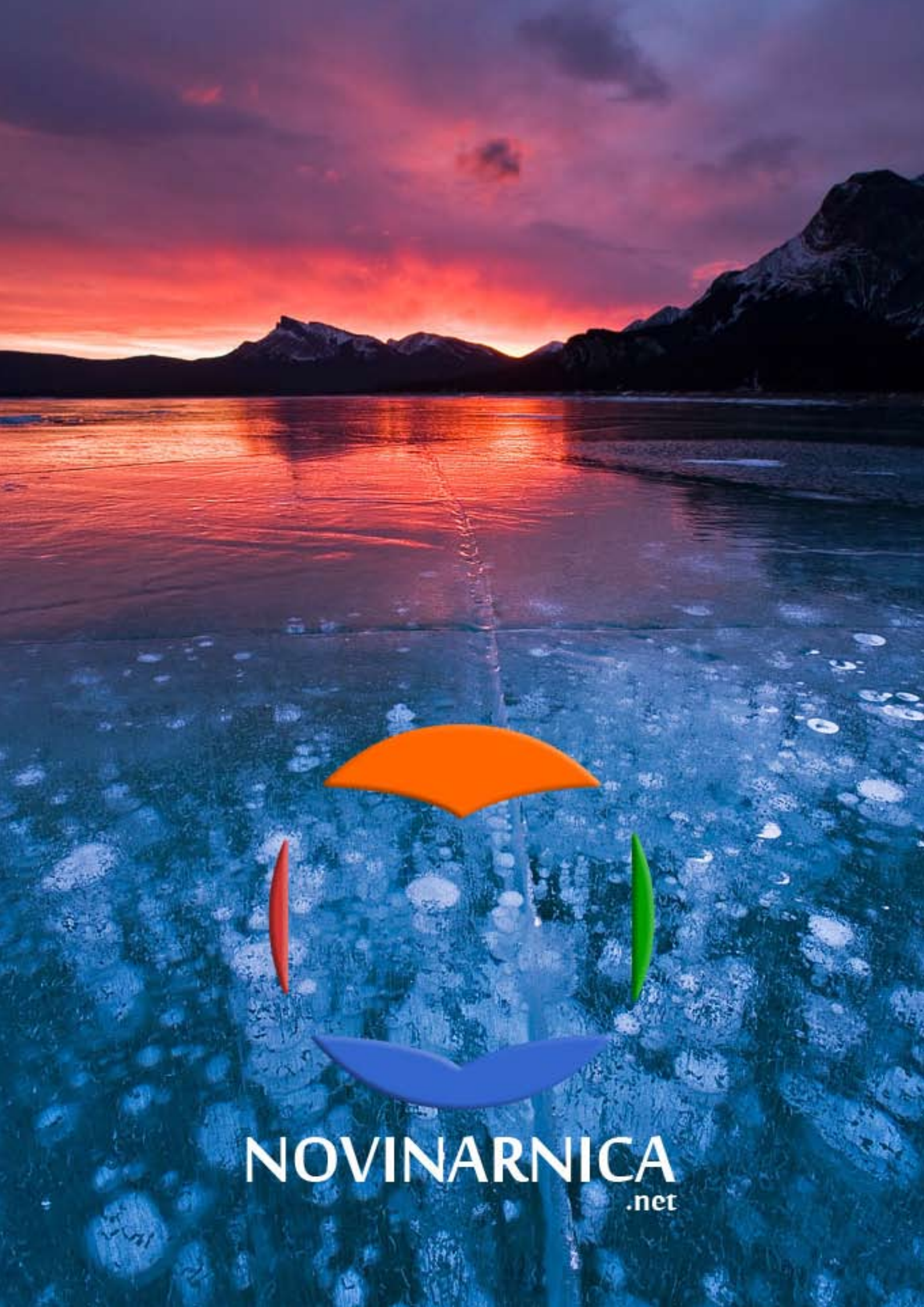
NOVINARNICA
.net